कल्याणशर्मणा कृता — 41

कल्याणवृत्तिः (श्रीपतिपद्धतेः)

41\. Jyotisha Shastra, by Kalyana Sharma,
Dated 1679 Vikrama. pp. 106.

लेखनकाल: वि० सं० १६७९

॥ ॥ अयनबलम्॥ ॥

[illegible]	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०	००	००	००	००	००	००
१८	३९	३४	४२	१४	०८	४७
०१	५४	२६	५९	२२	०९	४२

द्विघ्नतांनोरयनजबलंपक्षवीर्यंतथेंद्विर्द्दुद्वेवद्योर्विवरविद्गतंरं
वीर्यंत्तरंहि॥यास्ये॰क्षस्यद्विवरबलयोर्हीनिवद्धौविधेयेवीर्यंद

त्वेसद्दशकलयोरवटयोःध्राग्विधाय॥तानो॥सूर्यस्यायनजंबलंमयनंवीर्यपक्षवीर्यपक्षवलंभं
इस्याद्विघ्नं दि०२ गुणितं।मेदियावत्॥ तौभादीनांचेस्ववीर्यसग्रवृद्ध्याति॥ तत्रपुनःसूर् [illegible] सा
दौवलांते रवनीयम्॥ युद्धेसतिरवटयोर्युद्धेसतिइष्वोःशरयोर्विवरविद्गतमंतरद्गतखटवीर्या॥ रंग्र
हयोःषड्लैक्यांतरं॥दाक्षेणोत्तरसंस्थितयाद्द षड्लैक्ययोर्विक्षये क्षानिवृद्ध्याणाघनेविधेयकर्त

व्यावीर्यके त्वेवलैक्येसहृशाकलघोः खेटयोर्ग्रहयोः प्राक्पूर्वविधायकृत्वा ॥ युद्धेवेद्यो विवरांकै हृत
मित्युदाहृतं ॥१॥ अथमत्रयुद्धं न संभवति ॥ अतस्तदुदाहरणमाह शनिभृग्वोः शके १५१५ आश्विनवदि ३
सोमेघटी २४ समलिप्तिको ३ भृगुः ३।१७।५६ भुक्तिः ५२।४० शनिः ३।१७।२७।५६ भुक्तिः ३।३४ यथो
करणेन साधितः भृगुशनः सौम्यः कलादिः ७८।२६ शनिशरोर्याम्यः कलादिः १८ कालेतो भृग्वोः [illegible]
लैक्यं ०।१८।०० शनिषड्डुलैक्यमंशादि ॥६।०।० शनिभृग्वोः षड्डुलैक्यांतरम् ॥२।०।० शनांतरेण
नोनं ७९।८ मतं लब्धमिदं ॥८।१।३१ मध्यस्पष्टभुवरविवरार्द्धेन युक्ता ह्यलोद्यान्मध्यस्पष्टादधिक
वपुषिन्यूनं तेवर्जिता ॥ जह्यात्स्पष्टं ग्रहं मितितत्त्वेतत्र वेष्टाख्यकेंद्रं षड्राशिस्याधिकमपनय
डला[illegible] षकस्पाकेवालिप्ताः पातंहतेगजाशाभिराप्तं फलंयच्चेष्टावीर्यं तदिहगदितंहोरिके

घ्नार्धांतदंगतं तनतोऽन्ततसाघ्नामाद्या ॥ ॥ मघ्याह्नांशुमतोर्यए वविवरेकालः स्पष्टक्रोनतः ॥ [illegible]
रविनिशामघ्यांतरे वोन्नतः ॥ मघ्याह्नात्यतितेतुवासरगतेस्यात्प्राक्कपालेनतं याते द्विघ्नुदले [illegible] पु [illegible]
क्कपालेतरे वे ॥ ३ ॥ मघ्यान्हांशुमतोर्विवरेयः कालसनतउतः ॥ मघ्याह्नाघ्यं शुमांश्च मघ्याह्नांशु [illegible]
मघ्यान्हराद्दिनदि दलं ॥ ग्रे शुमदनुमेयइष्टकालः ॥ तयोर्विवरमंतरालंनतकालः ॥ अथनिशाघ्ने [illegible]
ऽग्निर३० परिच्युतस्त्रिंशकुद्धा रविनिशामघ्यांतरेउन्नतोस्यति ॥ रविशोद्दिनसंघे एवेष्टकालः ॥ ॥ नि
शामघ्यंरात्रिदलं तयोरंतरं तरालं ॥ नतंतु द्विविधं ॥ प्रागपरकपालीनसंवैदेनतद्व्यवस्थामाह ॥ मघ्या
त्यतिते इतिमघ्यान्हाद्दिनदला त्यतितेवासरागते पुद्दवासरगतेइष्टके लोप्राक्कपालेपश्चिमकपाल ४
र्थः ॥ रदंतुदिने इष्टकालविषयं ॥ नात्रेविशेषः ॥ ॥ रात्रेःशेषेगतेवासवर्तिदिसमयेलग्नमेवेतत्दृष्टोरिः संयुक्तो [illegible]

सरोर्द्धेखलुनतघटीकाः प्राक्प्रतीच्योर्स्विषुः॥ संस्थाप्यैतेत्वनष्टे स्फुटसवितुरतः स्वोदयैरिष्टकालाल्लु
यीत्ल्लग्नंसषड्भं तदपिसुगणकैरस्तलग्नंनिरुक्तं॥ रात्रेशेषे अर्द्धरात्रमारस्याथवागते अर्द्धरात्रेयव
त॥ समयेकालेजन्मेयत घ्यादितद्घटीत्तिः संयुक्तोवासरार्द्धे खलुनिश्चयेजननतद्घटीकाप्राक्प्रतीच्यो
पूर्वपश्चिमयोः स्युः॥ एतेनतोन्नते अनष्टेप्रकांतेसंस्थाप्य॥ अतः प्राग्भुक्तादिकालाल्लग्नंकुर्यात् तत्र स्फु
टसवितुः स्फुट स्प[illegible]दित्यर्थः॥ ११॥ स्वोदयेः स्वदेशीयोद्भवैर्लग्नप्रमाणैः॥ तदपित्लग्नंसषड्भं॥ शियुतंसप्तथ
मस्तावसंज्ञं निरुक्तं कथितं ॥१२॥ स्फुटाः स्पष्टाः योब्रह्मसिद्धांतसमेव ब्रह्मतुल्यकरणे साधितास्ते तां ग
णितक्रमायथा॥ अथस्वस्तिसंवत् १६०० शाके १४६५ आश्विनशुदि ११ सोमस[illegible] तामयिके अ
हर्सायनक्रमः॥ तत्र श्रीब्रह्मतुल्यकरणाद्वा ३६० अधिमासा १३४ चांद्रमासाः ४४८० चांद्रतिथयः

१३३८१० अवमतिथयः २०८४ अहर्गणः सौरसावन १३१७१६ लंकोदयिकामध्यमारव्योदयः॥ अयनं
शाः १७।०।४० वरंघनं ४०।३४।५१ अथ षड्कर्मसंस्कृताः स्वदेशीया स्पष्टुतिकामध्यालि [illegible] छाः

मध्यमा | षड्कर्मसंस्कृता

सू	च	भौ	प	मे	शु	व	शु	श	र	वे	उ	पा	मे	शु	वृ	उ	य	
०६	१०	०१	०२	०४	०६	०६	०९	०६	६	१०	०१	०२	०४	०६	०६	०९	०६	
०८	०५	१३	०८	१२	०५	२९	३६	२८	९	११	१३	०८	१४	१८	२५	२२	२६	
५२	४६	०९	३७	०७	१४	०६	३२	२६	२२	३६	४२	०९	४२	४१	५९	४८	५७	
४६	५३	२८	२६	३४	४८	५८	२६	२९	२५	४०	५०	२३	२६	१५	२१	३५	०६	

भौमादीनां यथायो
ग्यमंदशीघ्रफलानि
पातस्य ह्रोपयेमे
गालिरव्यन्ते॥छ॥

भौ॰शीघ्र	बु मंद:	बृ शी॰क्र	शु तं॰क्र	श शी॰क्र
२१	०३	०२	०१	०२
५५	१६	१२	१२	२७
२४	३१	५७	०७	१२

भौमादीनांशीघ्रकर्णाः शरसाधनाय योगिने लिख्यते॥ ॥संस्कारोपयोगिनोनैदिमगंका लिख्यते॥ ॥ क्षु॥ ॥ ॥ छु॥ ॥ छ॥

मं क्र	बु क्र	बृ क्र	शु क्र	शी क्र
१७६	१६३	१४२	१२९	२३१
३७	४०	२१	२३	५७

चंद्रादीनांशराः क्रांचंद्रादीनांस्पष्टपाताः॥

रव्यादीनांक्रान्तय:॥

र क्रां	च क्रां	मं क्रां	बु क्रां	बृ क्रां	शु क्रां	श क्रां
५७४	६२०	१९४	७२८	८६४	११९५	१०५१
३७	०२	०३	३४	०१	४४	५६
या	या	सौ	या	या	या	या॰

च श	म श	बु श	बृ श	शु श	र श	च पा	मं पा	बु पा	बृ पा	शु पा	श पा
११२	६९	१०	५४	२०१	११०	०२	२०	११	०९	१०	०८
३७	४८	५४	४२	५३	५५	०८	२६	०५	२०	०१	१९
सौ	सौ	सौ	सौ॰	या॰	सौ	०९	०४	४	२२	[illegible]	०७
						२३	३६	२९	५७	०७	४१

४

तत्र च सात ला खे॥ लंका या उदया लंकोदया लंका लग्न सा नानीत्यर्थः॥ ते पूर्व न ता त्प्राक्पाल न ता
ए ारव्य मन्यान्तिथं। प्रत्यङ् ता त्पश्चा त्कपाल न तावल्लग्नं षष्ठ नारव्यं भवेत्॥ तव व लु निम्नाख्य न मघा
ग्नं दशाम लग्नं। बुधा ऊचुः कथयन्ति स्मात्र पुन स्तन्मघा लग्नं षड्भाधिकं षड्भासियुतं स तरसात नारव्यं च
तुर्थ स्तावोत्तवेत्॥ अत्र पर कपाल न न त्वा दृ एणारव्य स्या से त वः॥ तस्मादुदाहरणार्थं कल्पितं प्राक्कपाल न न
ते १४।१० अत्र दृष्टाग्रा म सावार्थं न तमेव ष्टका लः॥ लंकोदयैरेव कर्त्तव्या॥ तत्र लंकोदयानि॥ लंकोदयाना
गतुरंगदस्रा २७८ गौकाश्विनो २९९ रामरदा विनद्धाः ३२३ क्रमोत्क्रम स्याद् इति॥

मे मी २७८	वृ कु २९९
तुल तु ता ता गैर	

मि म ३२३	सिं ध २९९	कं वृ लु २७८
मघ वृ	व	

अथ स्फुटः सूर्यः॥ ६।६।५१।५१ सायनः ६।२३।५१।३२

ति: २३।५२।३२ स्वोदया ३२८ ततः ६६६७।२४।१६ त्रिषाङ्कतेः २२२।१४।४८ इमं रवितुल्यकालीनमिष्टघटी
पलेभ्य ८५८ अशुद्धं हृतं तत्र त्राशुद्धः कर्कराशिस्तस्य पले ३२३ गुणितं ५।३८।३४ इदं मेषादिफलम
शुद्धेषु जातादिवितुल्येषु शोधिते जातं सायनदशमलग्नं। ३।२४।२१।२६ अनास्वकर्तव्यमिति।। [illegible]
हरणं।। तत्र पश्चान्नतं घट्यः १५ पलानि १९ अस्माद्धि न लग्नं साध्यते।। तद्यथा स्पष्टः सूर्यः सायनः ८।
२४।२१।१० अस्य भोग्यांशाः ५।३८।५० एतिर्यथोक्तकरणेन लंकोदयोपरि जातं भोग्यकालः।। ५२।१९ इमानि
नतघटीपलेभ्यो विशोध्य यथोक्तकरणेन जातं लग्नं।। ८।०।४४। अयं दशमो भावः। अयं सषड्भः [illegible]
जातश्चतुर्थो भावः।। अन्येषां भावानां साधनमाह।। लग्नचतुर्थाद्विवुके कलत्राद्याभिमत्तमध्यविलग्न ६
तश्च।। स्वतं विलग्नाद्विशोध्य शेषं तत्त्वं षष्ठमेकं द्विगुणं निदध्यात लग्नं प्रथमस्ताव चतुर्थात्ताव।।

कलत्रात्सप्तमं स्मवात्॥ मियामित्रसंसप्तमत्तावं ष्षष्ठं विलग्नतः दशमत्तवात्॥ स्वत्तं दशमत्तावे [illegible]
त्प्रथमत्तावाद्विशोघ्यशोघयित्वा यच्छेषं यद्वशिष्टेतत्ध्यंशं तस्मात्तृतीयभागं एकद्विगुणं॥ एकैकेकं [illegible]
एकत्राद्विगुणं निदर्श्यात्रिं योजयेत्॥ केषु लग्नाबुयामित्रनत्तागेहेषु॥ लग्नचतुर्थसप्तमतो दशम
त्तावेषु॥ किमर्थान्तदंतरालोद्भवत्ताव सिद्धै॥ तच्छेदेन लग्नचतुर्थसप्तमदशमत्तावाः॥ तेषामंतरात् तद
तरालंतदंतरालउद्भवो येषां तत्तदंतरालोद्भवाः॥ तं चतत्तावास्त्वनिसिद्धौ॥ द्वितीयतृतीयपंचमषष्ठ
ष्टमनवमैकादशत्तावसाधनार्थं॥ एवं द्विगुणाः षड्द्वादशत्तावा इत्यर्थः॥ सिद्धान्ति॥ सिद्धवत्त द क्ति॥
पत्तित्वे ताविरषोषंसमगंष्ठुत्ताष्ठत्तं विविंत्यं॥ विचार्यज॥ लग्नेचतुर्था द्धोघितेजातंशेषं॥ २।२२।५०।१४ चतुर्थाद्वि
वुचलग्नाच्छोघितेजातंशेषं॥ ३।०।८।४६ सप्तमंदशमाच्छोघितंशेषं॥ २।२२।५०।१४ दशमेलग्नाच्छोघितंशेषं

३।६।२।४६॥ एतेषांयथाक्रमचंस्याः ०।३।३६।४४।।१।१।२।३।१५।०।३।३६।४४।।१।२।२।३।१५ एकगुण

एतएव॥ द्विगुणाश्चे॥ १।२५।१३।२ ८।२।४।४६॥ ३०।।१।२५।१३।१८।२।४।४६।३० एतेषुप्रथमंचतु

र्थसप्तमदशमस्तावेषुयथास्वंयथास्वंयथाक्रमंयोडितेषुजातातत्वादयो॥ तावाएतेकोः [illegible] ॥

॥अथसंधिसाधनमाह॥ ॥वदन्तिस्तावेकपदलंहिसं
धिंतत्रस्थितःस्यादफलोमदद्दः॥ऊनस्तुसंधेगत
स्तावजातमागामिजंवास्याधिकःकरोति॥स्तावेकपद
लसंधिंवदन्ति। स्तावयोरेकंस्तावैकंतस्यदलमद्धं। त
त्रसंधौस्थितोवर्तमानःसंधिसमेन इत्यर्थः॥ ॥

तु	ध	स	सु	सु	रि	ज्ञा	म्र	ध	व	मा	व्य
००	०१	०२	०३	०४	०५	०६	०७	०८	०	१०	११
०७	०४	०२	००	०२	०४	०७	०४	०२	०	०२	०४
२०	५७	३३	१०	३२	५७	२०	५७	३३	२०	३३	[illegible]
३०	२५	५८	४४	५८	२५	३०	२५	५८	४४	५८	२५

सं ८

अफलेत्तावफलरहित:॥ अत:परंसंध्यूनेसंधीप्र घ घिकेग्रेहव्यवस्थामाह॥ उनहीता॥ संधेनूपं॥ [illegible]

त्तावद्रातंगतत्तावात्यन्नंफलंकरोतीति॥ चापरंत्र स्यधिक: अधिक: आगामिडांमध्यत्तावात्यन्नं [illegible]

ति॥ अत्रोदाहरणं॥ तावैक्यंद्वादशप्रथययोरैक्यं ॥२३।१।२।१।४५॥ अस्यार्द्धंप्रथमसंधि:॥११। [illegible] २।८।५२

प्रथमद्वितीययोरैक्यार्द्धं द्वितीयसंधि: द्वितीयत्रिती

ययोरैक्यार्द्धं त्रितीयसंधि:॥ एवंद्वादशसंधयो

जाता सौलिख्यंते॥ ॥तावफलज्ञानाय श्लोक: अ

ह॥ ॥ तावांशतुल्य:खलुवर्त्तमानस्तावोद्भवंपू

र्णफलंविधत्ते॥ तावोनकेवास्यधिकेचखेटैत्रैरा

प्र:	द्वि	त्री	चं	पं	ष	स	अ	नस	द	ए	द्वा
स	००	००	००	००	००	००	००	००	सं	स	स
११	००	०१	०२	०३	०४	०५	०६	०७	०८	०९	१०
२१	२१	१८	१६	१६	१८	२१	२१	१८	१६	१६	१८
०८	०८	४५	२२	२२	४५	०८	०८	४५	२२	२२	४५
५२	५२	३७	२१	२१	३७	५२	५२	३७	२१	२१	३७

शिकेनात्रफलं प्रकल्प्यं ॥ ॥ तावंशैः तुल्यः तावांशतुल्यः तावत्समा ना इत्यर्थः ॥ खलु निश्चयेवर्त्तमान
भावोद्भवं ॥ वर्त्तमानतावात्यं पूर्णफलं विदद्धते सं पूर्णफलंकरो तीत्यर्थः ॥ तावान्शोकेतावातरहीने ॥ अ
धिकेवांतावादधिके ॥ अत्रार्थे त्रैराशिकेन फलं प्रकल्प्यं ॥ त्रैराशिकेन साध्यं ॥ तैदेवत्रैराशिकमाह ॥
तावप्रवृत्तौ हि फलप्रवृत्तिः पूर्णफलं तावत्समांशकेषु ॥ ह्रासक्रमाद्भाव विरामकलेनासफलस्या
त्रिदितोमुनीद्रैः ॥ ॥ तावप्रवृत्तौ तावत्प्रतिप्रवृत्तिः ॥ तावप्रवृत्ति तस्यां हि निश्चयेन फलप्रवृत्ति
फलीरतइत्यर्थः ॥ तावंसमंशकेषु तावत्समानेषु ग्रहेष्वित्यर्थः ॥ ह्रासः अपचयः ॥ क्रमादनुक्रमेण ता ८
वविरामकालो तावत्समाप्तौ संघावित्यर्थः ॥ तावफलानयनार्थमुदाहरणं ॥ त्रैराशिकेन तावं
शतुल्यत्वात तावगतस्य स्वर्थस्य पूर्णफलं ॥ १।०।००।००। वंद्रस्य तावफलानयनां स्पष्टचंद्रः १०।१६

१६०।१८

।३५।२२। अयमेकादशेत्तावेवर्त्ततेत्तावादग्रेवलितः। एकादशैत्तावः॥१०।२।३३।५९॥ अस्याग्रतनसंधिः
१०।१८।४५।३० एवंफलस्यापचयस्यात॥ अग्रिमसंधित्तावयोरंतरंप्रमाणं।००।१६।११।२८ तावग्रहांतरामि
च्छा ०।१५।४।२३ फलंषष्टिकला ६० अत्रत्रैराशिकोपरवल्लेखः॥ यदित्तावसंध्यंतरेणपूर्णंषष्टिकलात्म
कंफलमपचीयते तर्हित्तावग्रहांतरेण किमपचीयते॥ इति फलेइच्छागुणेप्रमाणेनसक्तेयल्लभ्यतेतत्फ
लात्पश्चात्मकाच्छोध्यंशेषंत्तावःफलंभवति॥ एतत्तुत्तावाफलेइच्छागुणेप्रमाणेनसक्ते दीर्घकेग्रहे॥ यथो
क्तप्रकारः॥ सवर्णितंप्रमाणं ५८२९८ फलंषष्टि ६० सवर्णितेच्छा ५०६६३ अनेनगुणितंफलंजातं
३०३९७८० सवर्णितप्रमानेनानेन ५८२९८ भक्तंजातं ५२।८ फलाकुद्व ।०।५२। जातमवरोहफलं॥ तेम

तावत्फलानयनं अत्र तावद्दृक्तोद्दीनः ततः प्रथमसंधिस्तावांतरं प्रमाणं सवर्णितं ५८२८८ अस्तसंधान्तरमिक्का
सवर्णिता ५८३७७ अत्र त्रैराशिकोल्लेखः ॥ संधिस्तावांतरेणचेत्पूर्णफलं प्राप्यते तर्हि संधिगतांतरेण किम
॥ इतिय योक्तकरणेनानेनयफलमिच्छागुणितं जातं ३४८६६२० सवर्णितेन प्रमाणेन नत्ते ऽस्मिन् जातमारे
हफलं ॥ ५८।५८ । पत तुसावद्दीने ग्रहोए वं यथासंख्यं वमानीय सर्वेषां तावफलानि लिखेन्तो ॥ उत्क
प्रयाणेति स्पष्टं ॥ इति कल्यानक्रितकल्यानकारी नामत्तावाध्यायः ॥ अथ दृष्ट्याध्याये व्याख्यायते ॥ दृष्टेः
योजनमाह ॥ उक्रानियस्माद्द्रष्टुधाफलानि व्योमौकसां दृष्टि समुद्भवानि ॥ ९
तस्मात्प्रवन्म्यनयनं क्षितिदृष्टेर्होराफलं हक्ष्यलनिर्णयाय यथागमं ॥
अथदृष्टिसाधनं ॥ [illegible] यो द्रष्टा विरहितततनुः षड्भेत्पो कार्य द्विरस्य [illegible] ॥

र.त्ताक	चं	मं	छ	बु	शु	श
०१	००	००	००	००	००	००
००	०७	५९	२९	००	००	४३
००	५२	५८	५३	२२	००	३१

विदितकलिकः खाखपक्षोद्धि २०० नतः ॥ दृष्टिसास्याद्दिशरः ५ गतोस्योऽधिकः पंच ५ हीनोत्तलि
प्तीकृतो घृतिशत १८०० हृतः स्याच्चतुर्साधि ४ कस्थे तत्संकेषुरू ५ खखरससगुणे ३६०० सम्मतः ॥ तत्को
द्यश्वेः शतविनिघ्नतेः ७२०० राशियुग्माधिकोपि २ द्वास्या २ मूनोनवाशतेयुतास्युः ॥ः खखरद्द
घ्रयः स्युर्द्दिगस्योधिकं पश्यति न येदंद्रः ॥ दृश्यते सोदृश्यपश्यतीतिद्वष्टो तेन दृष्टा विध्यो मखगोगोन
नतो: ३६०० एकोनितस्यैकगस्ताधिकस्यैककलीकृतो द्यश्वशतोर्विनिघ्नतः ७२०० एवरहिततनुः ॥ रहितत
नु: ॥ रहिततनुः षड्गृहस्योधिकस्यैतः षड्राशिस्योदिगस्यःशोध्यः दशराशिस्यःशोध्यः ॥ विरचितकलः
। कृतलिप्तः । खाखपक्षोद्धितताः द्विसप्ततिशतेन ७२०० नतः लब्धांसाद्दृष्टिः स्यात १८०० ततः ॥ फल
दृष्टिः स्यात ॥ चतुर्साधिकस्यैततदेषुस्य स्तत्कापंचराशिस्योविंशोध्यः खखरससगुणैः षट्कृतिशतैः ३६००

तत्तैः दृष्टिः स्यात्॥ वन्हिस्यास्त्रिराशिस्याधिकेः॥ स्वधिस्यः ३ चतुर्स्तेः शोद्यः॥ विरचितकालः कृतलिप्तः ष
ष्टिकृत्या षड्विंशच्छतेन ३६०० युक्तः द्युम्नैः शतविनिहते तद्विंशाप्तलिप्तौते ७२०० सत्कः फलं दृष्टिः स्या
त॥ राशियुग्माधिकेपि राशिद्वयाधिकेपि द्वाभ्यामूननवशतैः ९०० युतः॥ व्योमरवांमाग्निसत्कैः ३६००
षड्विंशच्छतैर्जैत्तः॥ फलं दृष्टिः स्यात्॥ एकोनितः एकोनकृनीकृतः गद्दाधिकस्थेतरकलीकृतः लि
प्तीकृत द्युम्नशते द्विसप्तति शतै ७२०० विरक्तः फलं दृष्टिः स्यात्॥ एवमनेन प्रकारेण स्फुटाः
स्यष्टाः खचरदृष्ट्योग्रहदृष्ट्यः दिस्याधिकदशराशिस्याधिकं ग्रहं तावं ग्राहद्वाग्रहानयश्यति॥ १०
अथ विशेषदृष्टिषु ग्रहेषु विशेषमाह॥ त्रिदशकपादाः क्रमशो निधेया शनैश्चराचार्यमहीसुता
नां॥ त्रिकर्म्मणोर्धीतपसोश्चरं ध्रुवं द्वेः स्थितामाभिदपूर्वदृष्टु॥ त्रिदोकपादास्त्रिरेकसंरव्याश्च

तुर्यांशाः क्रमशोनुक्रमशाणि घेयाः संयोज्याः ॥ शनैश्चराचार्यमहीसुतानां शनिगुरुभौमानां त्रिकर्म
णिस्त्रितीयदशमयोः पीत ०५ सांः पंचमनवयोः रं घ्रकव द्वोरष्टवतुर्थयोः स्थितानां इष्टास्मिन् दृष्टिसाध्यने
पूर्ववदनुपूर्वीनीतासु दृष्टिषु ॥ अत्रोदाहरणानि ॥ तत्र रविं पश्यंति चंद्रादीनां दृष्टयः साध्यन्ते ॥ प्रथ
मं रविं प्रति चंद्रस्य दृष्टिः साध्यते ॥ तद्यथा ॥ दृश्यो रवि ॥ ६।७।२०।३० द्रष्टा चंद्रेणानेन १०।१६।३।५८ ही
नो जातः ४।२०।४२॥ ० ८ षड्राधिकत्वादिश्यो १० दृशाराशिभ्यः शोधितः सन् शेषं २।८।१७।५२ अस्य क
ला ४११५७।५२ घाश्च शतैः ७२०० विभक्ताः लब्धं चंद्रदृष्टिः ०।३४।३८ अनेन प्रकारेण यथासंभवमानीय सर्वे
षां ग्रहाणां कोष्ठके सुलिखवन्ते ॥ वृहस्पतिना द्रष्टा वर्जितदृश्यचंद्रशेषं ३।२५।३४।२२ सामान्यदृष्टिः ०।३२
।१३ त्रिघ्नैकपादाः क्रमशो निधेयाः ॥ ॥ रविं पश्यन्ति चंद्रादयः ॥ ॥ चंद्रं पश्यन्ति भौमादयः ॥ ॥

॥ इति चंद्रं पश्यन्ति चंद्रादयः ॥ ॥   ॥ चंद्रं पश्यन्ति भौमादयः ॥ ॥

चं	मं	बु	बृ	शु	श		मं	बु	बृ	शु	श	रा
००	००	००	००	००	००		००	००	००	००	००	००
३४	०१	००	००	००	००		२३	३७	५७	४२	३७	२०
३९	२२	००	००	००	००		२३	३८	४७	५२	१५	४२

इतीत्यादिना विशेषदृष्टिसंज्ञव: ॥ तस्या वि
शेषदृष्टेरानयनं यथा ॥ ॥ दृश्येशेषं २।
१२।५।३।४।२२ एतन्मिते ३।०।०।० शेषके
पकोलाव: ॥ एतन्मिते ४।०।०।० शेषे त्रिं
शत् क्षेप: । मध्ये तु त्रिंश ३० दंशास्तैरनुपात: । यदि त्रिंशद्भिरंशै स्त्रिंशत् क्षेपस्तदेष्टैरैतै २।५।३।४।२२
कितैराशिकविधिना प्राप्तमिदं कलादि फलं पूर्वदृष्टौ योजितेऽजात दृष्टि: ॥ ५७।४७ इत्यारो
ह विशेषदृष्टि: ॥ एतन्मिते शेषे ५।०।०।० पुन: क्षेपास्तावः । मध्ये त्रिंशदंशदंशास्तैरनुयात: ॥ ॥ ११
इति वरो ह विशेषदृष्टि: ॥ ॥ एवं शनिगुरुभौमानां त्रिकर्म्मणो रित्यादिसंज्ञवत्रैराशिकविधिर्

नाम्त्रारोहतावरोहत षष्ठ्यांशासंवेधिनीविशेषदृष्टिः कर्त्तव्या ॥ तद्यथा ॥ शनेः ।१।८। एतन्मितेषेद्रेक्षपका
तावः ।२।६ एतान्मितेशेषेयंववत्वारिशान्कलाक्षेपः ॥४॥ पुनः ३।१० एतन्मितेशेषेक्षेपकात्तावः ॥ मद्यो
नुपातः ॥ अथगुरोः ॥३॥७॥ एतन्मितेशेषेक्षेपातावः ।४।८ एतन्मितेशेषे ३० त्रिशान्कक्षेपः ॥ ५।८ एतन्मि
तेशेषेपुनःक्षेपातावः ॥ मद्योत्रैराशिकविधिः ॥ ॥ अथभौमस्य ॥ छ ॥ ।२।६ एतन्मितेशेषेक्षेपात्ता
वः ॥ अन्तरालेऽनुपातः ॥ ॥ इतिकल्यानमिततचाल्पानकादीनामइतिविशेषदृष्टिः ॥ ॥ एवंयथासंत्र
वमानीयग्रहाणांतावानांवदृष्ट्योलिख्यं ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥ ॥

वी॥

सौम्यपर्यंतिबुधयादयः॥ बुधंपर्यंतिगुर्वादयः॥ गुरुपर्यंतिशुक्रादयः॥ शुक्रंपर्यंतिशन्यादयः॥॥

बु	बृ	शु	श	र	चं	गु	शु	श	र	चं	मं	शु	श	र	चं	मं	बु	श	रा	चं	मं	बु	बृ
००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००
००	००	०६	००	००	५०	००	००	००	००	३१	६४	००	००	००	०८	०९	००	००	०५	२३	३५	०२	००
००	००	५४	००	००	५०	००	००	००	००	११	३९	००	००	००	०३	०३	००	००	४२	५६	४४	१४	००

श्री:
श्री

शनिपर्यंतिरव्यादयः॥ अथसावाः॥ तनुसवनंपर्यंतिरव्यादयः॥ ॥ धनंत्तवनंपर्यंतिरव्यादयः॥ धु १२

रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श	र	चं	मं	बु	बृ	शु	श	रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००		०१	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००
००	३२	१३	००	००	००		००	[illegible]	४७	४६	३२	३२	१२	४६	३२	२९	४९	५३	३२	५८
००	४५	०६	००	००	००		००	[illegible]	३७	००	३२	३२	२०	११	१२	५९	३९	०३	३२	०६

सहोहजत्तावंपश्यन्तिरव्यादयः॥ ॥सुहृद्भावंपश्यन्तिरव्यादयः॥ ॥सुतत्तावंपश्यन्तिरव्यादयः॥ ॥

रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
३२	३०	१६	३५	५०	५३	४४
२२	०२	०२	५१	४४	५४	७

र	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
१९	१६	२४	२२	४६	३०	३०
३४	३०	२२	०७	१९	२९	२९

	रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श
	००	००	००	००	००	००	००
	०२	३१	००	०५	१९	२२	५७
	२२	५१	००	५१	१५	०५	१५

रिपुत्तावंपश्यन्तिरव्यादयः॥ ॥ जायात्तावंपश्यंतिरव्यादयः॥ ॥ मृत्युत्तावंपश्यन्तिरव्यादयः॥

रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श	०	रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श	[illegible]	रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श

श्री

धर्मस्तावेपश्यन्तिरव्यादयः॥ ॥							कर्मस्तावेपश्यंतिरव्यादयः॥							आयस्तावेपश्यन्तिरव्यादयः॥						
सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श

व्ययस्तावेपश्यन्तिदयः॥ ॥							रव्यादीनांउत्ताउच्चदृष्यान्तरं॥ ॥त													
सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	~~सू~~	~~चं~~	~~मं~~	~~बु~~	~~बृ~~	~~शु~~	~~श~~

१३

तनुप्रसूतीनांष्ठुसाष्ठुसहस्रष्टतरं॥ ॥

त	ध	स	सु	सु	रि	ज्ञा	म	ध	क	श्रा	व्य	

इतिकल्पानक्रितकस्यामवालीन
मदृष्टिसाधनाध्यायः॥ ॥ ६ ॥ ६ ॥

अथबलाध्यायोव्यख्यायते॥ वलत्रयोजनमाह॥ ॥ वलीववोधेनविनादशादिक्रमावबोधो
नत्तवेद्यतोतःाततत्सस्थानदिक्कालनिसर्गचेष्टादिभेदस्तिन्नंकथयाम्यतोहं॥ ॥ स्थानम
तत्रादौउच्चवलमाह॥ ॥ नीचोनोच्चुचरोधिकोयदिसवेत्षड्भान्तदाप्रच्युतस्वकाक्क्रुत्नकलः

श्री:

खरवाष्टखकुरि १०८०० तत्रोवलं तु गत्रं ॥ पादोनं तु वलं त्रिकोणगस्तु गेस्वर्क्षे दलं च त्र्यंशोवस्वंशात्त्व
थिभित्रे त्रिवरगीमत्रेसमक्षे स्मृतः ॥ यत्तु त्रिवति षोडशांशाथकस्याधिशत्रुसवनेरदांशेङ्कः ॥ एव
मेव खलु सप्तवर्गजस्यद्वहेलं निजषतेर्वशादिद्ं ॥ नीचोनः स्वस्वनीचेन ऊनितो वर्जितो ग्रहः
राग्रहो जन्मकालीनस्पष्टः ॥ यदि षड्भादधिकः षड्भाद्यधिकस्तदा चक्रात् द्वादशराशितः प्रवु
तः शुद्धः ॥ लिप्तात्मकलोरवितकलः ॥ खरवाष्टखकुमि १०८०० तत्कषड्भाशिलिप्तालिप्तकः फल
मंशादिकं तुंगत्रमुच्चवलं ॥ ॥ पादोनं त्विति ॥ त्रिकोणगस्तगेमूलत्रिकोणगस्तगइत्यर्थः ॥ ॥ पादोनं नंच
तुर्थांशहीनमित्यर्थः ॥ ॥ अथसप्तकवर्गोद्भवलं ॥ ॥ स्वर्क्षे दलं स्वगृहादावर्द्धं ०।३०।० तत्रार्कस्य सिंह

१४

कोणं स्वक्षेत्रं च॥ वृषः स्ववृषडंशं त्रिकोणं च॥ भौमस्य मेषः स्वगृहं त्रिकोणं च॥ बुधस्य कन्योच्चं तदेव मूल
त्रिकोणं॥ स्वक्षेत्रं च॥ गुरोर्धन्वी त्रिकोणं॥ तदेव स्वक्षेत्रं॥ शुक्रस्य तुला त्रिकोणं स्वक्षेत्रं च॥ सौरस्य
कुंभस्त्रिकोणं तदेव स्वक्षेत्रं॥ एषां व्यवस्थामाह॥ विंशतिर २० अंशाः सिंहे त्रिकोणमपरे स्वभं(?) स्वते
मर्कस्य॥ उच्चं भागत्रितयं वृषे इंदोः स्यात्त्रिकोणं परे अंशाः॥ द्वादश भागा मेषे त्रिकोणमपरे स्वक्षेत्रं तु भौ
मस्य॥ उच्चफलं कन्यायां बुधस्य तुंगांशकैः सदा चिंत्यं॥ परस्त्रिकोणजातं पंच तिरंशैः स्वराशिजं
परतः॥ पंचतिरंशैर्जीवस्य त्रिकोणफलं स्वक्षेत्रं परं चापे॥ शुक्रस्य तु तिथयोंशाः त्रिकोणमपरे घटे
स्वराशिस्थः॥ कुंभे त्रिकोणं निजमेव विद्धि सूर्यस्य वर्गे यथा सिद्धं इति॥ ॥ अथ मित्र ते अथ मैत्रं स्यादोषत्रयोः शंसा

३/४ मित्रे मित्रगृहादौ चतुर्थांशः १/४ समगृहे समगृहादौ अष्टमांशः १/८ शत्रुक्षेत्रे शत्रुगृहादौ षोडशांशः १/१६
अधिशत्रुसद्मनि अधिशत्रुगृहादौ द्वात्रिंशांशः १/३२ द्वात्रिंशद्भागः सप्तवर्गजबलमेवमेव। एवमुक्त
प्रकारेणानेयं निजपतेः स्वामिनो वशात्॥ अस्योदाहरणं स्पष्टः सूर्यो जन्मकालिकः ६।८।
२०।३० अयं स्वनीचेनानेन ६।१९।०।० ऊनितः जातः ११।२८।२०।३० षड्राशिभ्योऽधिकत्वात् द्वादश
श्री राशिभ्यः शुद्धो जातः ०।१।३९।३०॥ खतकलो जातः ९९।३० अस्मिन् खाष्टखकुभि १०८०० र्हृतो जातम् १५
उच्चबलम्॥ ०।०।३३ एवं यथास्वमानीय॥ उच्चबलानि कोष्ठकेषु लिखेत्॥ [illegible] ॥
१५

॥ रवेः सप्तकवर्गौलिख्यते ॥ छ ॥ ॥

उच्चवलं ॥

	उ	सू	चं	मं	बु	गु	शु	श
रा	००	००	००	००	००	००	००	००
३४ अं	००	३६	१२	४९	२४	७	५५	
५३ लं	३३	५३	२८	५४	२८	२५	५६	

मूलत्रिकोणवलं ॥ ॥

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००

गृ	७	प	शु	स०७।३०
हो	१	प	स्व	०००।३।१०
द्रे	१	प	शु	स०।७।३०
स	२	प	म	श्रुमि।२२।३०
न	२	प	वृ	स०।७।३०
द्वा	३	प	वृ	स०।७।३०
त्रिं	८	प	श	स०।७।३०

ग्रहाणांनीचास्त द्वा८वं७१२जौ३१७ बु११२४वृ८१४शुप।
१२दृश१०१५

श्री

चंद्रस्यसप्तकवर्गः॥ ॥ ॥

गृ	११	प	श	श	मि०।१५।०
हो	०२	प	ख	ख	००।०।३०
द्रे	०२	प	शु	स	०।०७।३०
स	०४	प	शु	मि	०।१५।००
ना	०५	प	श	मि	०।१५।०
द्वा	०७	प	सू	स	०।०७।३०
त्रि	०७	प	श	स	०।३।४५
		प			

॥भौमस्यसप्तकवर्गः॥ ॥ ॥

गृ	०६	प	शु	स०।७।३०
हो	०१	प	वे	स०।७।३०
द्रे	०१	प	शु	०।७।३०
स	०२	प	ख	०००२०।१०
ना	०२	प	श	मि०।१५।०
द्वा	०२	प	शु	मि०।१५।०
त्रि	०५	प	शु	मि०।१५।०
			६	

॥बुधस्यसप्तकवर्गः॥ ॥छ॥ ॥

गृ	०७	प	शु	अमि	०।२२।३०
हो	०१	प	सू	स	।७।३०
द्रे	०२	प	श	मि	०।१५।०
स	०४	प	श	मि	०।१५।०
ना	०५	प	श	मि	०।१५।०
द्वा	०६	प	र	श	०।१५।०
त्रि	१५	प	र	श	०।०।३।४५

२९

॥ ॥गुरोः सप्तकवर्गः॥ ॥

ग	७	प	बु	स	७।३०
हो	२	प	चं	स	०।७।३०
द्रे	३	प	शु	अश	०।१।५२
स	५	प	श	मि	०।१।१५।०
ना	७	प	मं	अमि	०।२२।३०
द्वा	९	प	शु	अश	०।१।१५
त्रिं	१२	प	शु	अश	०।१।५२

॥शुक्रस्य सप्तकवर्गः॥ ॥४॥

ग	८	प	मं	मि	०।१।१५।१०
हो	२	प	सू	स	०।७।३०
द्रे	२	प	च	मि	०।१५।०
स	५	प	शु	अमि	०।१।२२।३०
ना	६	प	च	मि	०।१।१५।१०
द्वा	८	प	शु	अमि	०।२२।३०
त्रिं	१९	प	च	मि	०।१५।०

॥शनेः सप्त[illegible]र्गः॥ ॥५॥ ॥

ग	८	प	मं	स	०।७।३०
हो	१	प	चं	स	०।७।३०
द्रे	१	प	मं	स	०।७।३०
स	१	प	गु	स	०।७।३०
ना	१	प	चं	स	०।७।३०
द्वा	१	प	मं	स	०।७।३०
त्रिं	२	प	गु	स	०।७।३०

॥रव्यादीनां सप्तकवर्गविलेख्यं॥
शकगतौ शशिसुतौ क्रौ यद्युतौ ताश्चि
जेज्यशनिज्ञास्तावदेव वितरंति
तौ युग्मराशियुग्मनवांशकगतौ

रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०१	०१	०१	०१	००	०१	००
३०	३३	३४	३२	५८	५२	५२
००	४५	३०	३०	०१	३०	३०

अथ युग्मांशकबलानि॥ युग्मसं
ज्ञिबलपाद मयुग्मे तांशके रविकु
कुडेत्ति हि सत्वं॥ युग्मतांशका॥
शशिसुतौ कौ चंद्रसितौ यद्युतौ तोदत्तः

गौः ॥बलपादं बलवतुर्यांशं॥ अयुग्मे असमे तांशके राशौ नवांशके वा॥ रविकुजे ज्यशनिज्ञाः स
यत्ता मत्तौ वसोर वुधः॥ तावदेवपादवलमेव वितरंति ददति सत्वं वलं॥ अस्योदाहरणं तेन यु ८
ग्मत्तांशवलानि कोष्ठकेषु लिखन्ते॥ ॥कर्कटकादिवलमाह॥
कंटकाद्युपगतेषु नियोत्पान्नपकाद्विचरणानिजवीर्यत्वांत मध्यमुख

रा	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
३०	००	००	२०	२०	२०	१५
००	००	००	००	००	००	००

गेषु चपादः स्त्रीनपुंसकनरेषु विधेयः ॥ कंटकाद्युपगतेषु कंटक पणफर आपोक्लिमस्थेषु नियो ॥
निधेयाः रूपकार्द्धचरणानि जवीर्यं निजवीर्यनिमित्तं ॥ अस्योदाहरणं त्वेवं ॥ कादिवलानि ॥

षुलिख्यन्ते ॥ प्रथमद्रेष्काणे ॥ ॥ अस्योदाह

र	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०१	००	००	०१	०१	००	००
००	३०	२५	००	००	३०	२०
००	००	००	१०	००	००	००

अथ द्रेष्काणबलसाधनं ॥ तंतेति तंत मध्यमुखगेषु त्रितय
षु पादश्चतुर्थांशः स्त्रीनपुंसकनरेषु ग्रहेषु निधेयः निजोच्याः
रणं त्वेवं द्रेष्काणबलानि कोष्ठके षु लिख्यंते ॥ ॥ उक्तं स्था
नवलमुपसंहरन्दिग्दिवलमाह ॥ स्थानवीर्यमिदमेवमिदं तां दिग्व
लंप्रमाणतपूर्वदिशोतः ॥ विद्गुरूरविकुजौ रविभूनुः सु [illegible] णो
वलिनोस्तः ॥ स्थानवीर्यस्थानबलमिदंपूर्वोक्तं ॥ अन [illegible] मन

र	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
१५	००	१५	१५	००	००	००
००	००	००	०१	००	००	००

ग्रंथेप्येतत्कथितं॥ ॥ अतःपरं दिग्वलमाह॥ दिग्वल॥ [illegible] ॥तत आकर्णयत पूर्व दिशः पूर्व
दिशः पूर्वदिशमारभ्य। अतोनंतरं विद्युन्नूवुयवृद्धस्य [illegible] सूर्यसोमौ रविसूनुःशनैश्चरः
शुक्राशीतकिरणौ रुग्गुचंद्रौवलिनौस्तःवलवंतौभवतः॥ इदमेवाग्वलंत्रैराशिकेनस्पष्टमानीयते॥
अर्कादिति। अर्कात्सूर्यात्कुजाद्भौमाद्बुगृह चतुर्थस्थानं विशोध्यंत्याज्यं॥ गुरोर्बुधाद्वा सप्तमंत्याज्यं
मेषूरणं दशमं त्यजगुचंद्रास्यां प्रागलंतनुत्तावः उ ह्यंशुसुतात्शनैश्चरात्॥ शेषमवशिष्टं षड्राधिकं
ग्री: षड्राश्यधिकंत्तगणाद्वा दशराशितो विशोध्यंत्याज्यं लिप्तीकृतं कलीकृतं खखवाष्टदिग्भि १०८००
भजेत॥ अवाप्तंप्राप्तंकंकुत्त्वलंदिग्वलंत्तवेदित्यर्थः॥ अस्योदाहरणं यथा॥ स्पष्टोर्कः ६।७।२०।२०।३
स्माच्चतुर्थभवनेशोधिते ३।००।१०।४४ शेषं ३।७।२८।४६ अस्यलिप्ताः ५८२८।४६ षड्राशिलिप्ताते

१०८०० तत्का:लब्धरवेर्दिग्वलमेरादि॥०।३२।२३ एवं यथासंत्तवमानीयसर्वेषां दिग्बलानि
कोष्टकेषु लिखेते॥ ॥दिग्बल॥ ॥अत:परंकालवालंकालवीयप्रवक्ष्मिकपयरिक्षिन:.वल
भौमशशांकमंदागुर्बुर्व
नशक्तितालांग्राह्या वु
तांपलीकृत:खखाष्ट

र	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
३२	१५	२१	०२	०४	२३	५२
२३	१९	२५	१२	२४	४२	०३

र्कसुक्रादिनशतायः स्युः॥सदेंदुपुत्रो
घेःबुन्नतसंज्ञकाल:॥नतस्तमीवीर्यंव
चैद्विहृतोवलंत्तवेत॥वुधस्यरात्रोवदि
वावरूपयुग्विधयमेतत्समयोद्भवंवलो॥नक्तंवलारात्रिवलाभौमशशांकमंदा:कुतसितवंद्र
सौरा:॥गुर्वर्कभुक्रा:जीवादित्यासिता:दिनशक्रयोदिवावला:॥सदेदुपुत्र:सदानिरंभिंदुपु
त्रोवुध:॥दिनरात्रिनाज्ञोदिवावलिनांवुधे:पं डितेबुत्ततसंज्ञकाल।उन्नतकालस्तस्तभीवीर्य

वंतारात्रिवलिनांपलीस्तुतःरवितपलोऽ ष्टादशशैते १८०० र्सन्नः लब्धांकालवलमंशाद्यं ॥ उक्तं
बुधस्याहर्निशंरूपंयुग्मैर्कैर्त्तेब्यः॥ एतत्समयोद्भवंकालोद्भवंवलं॥ अस्योदाहरणं यथा ॥ उक्तं
१५।४१ अस्यवलानि १९४१ राशिलिप्ताजन्कानिलब्धंमंशादि ०।३१।२२इदंगुर्वर्कभुक्ताणां
वलं॥ इतएवंनतास्तैमशशांकमंदानामानीयर्के लवलांल्लिख्यते॥ ०।२८।३८ बुधस्यसदे
वरूपमेव॥ १।०।०॥ ॥तत्कोष्टकेयुयथा॥ ॥ सूर्यादीनांकालवलं॥ ॥ ॥ ॥ष्टा।ष्टा
श्री: व्यर्कःशशीषड्भवनाधिकश्चेद्व्रक्राद्विपाघ्नोऽपकलीकृतोसौ व क्राद्धलिप्ताविहृतोवलक्रूप १९
केवलंस्यादपपकपद्के॥
बुधाःपक्षावर्धलंग्रहाणां
ग्रहाणामसितेवपक्षे॥ व्यर्के

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	
००	००	००	०१	००	००	००	
३१	२८	२८	००	३१	३१	२८	
२२	३८	३८	००	३२	२२	३५	

तंदेवक्ताद्धाद्दच्युतमेवकत्वाऽग्र
॥ वलक्रूपकेष्ठस्वरेवेवराणामस
विरविःशशीचंद्रःषड्भवनैाधिकः

षड्भस्यैधिकः॥वक्राद्दुचक्राद्विरोधः पापः कालीकतोलिप्तीकृतः षड्भाशिलिप्तासि १०८०० हृत
वलयं क्षपक्षेषु शुक्लपक्षो बलं भवति॥ ॥अथ कृष्णपक्षे बलं कथ्यते॥ ॥तदेव तद्धदेनं व्यर्कोय
शीशेषमेव॥यदि षड्भाधिकं तर्द्दिनगणाद्विशुद्धमूच्यते॥इदत्तार्द्धोत्थड्भाशितश्च्युतं कृत्वा पूर्वव
देव कर्म्मकार्यातत्कृष्णपक्षे बलं भवति॥बलक्षपक्षो सुक्तरवराणां सोमसौम्यगुरुसितानां
पापग्रहाणामितरेषामसितेकृष्णपक्षे॥अत्रबुधचंद्रौसदैवशुभावेव॥ननुक्षीणचंद्रः पापः
क्षीणेंद्वर्कयमाराः पापास्तैसंयुतः सौम्यइतिवचनात्॥सदैवशुभत्वंनसंभवति॥सत्यंशुभत्वे
पादनंबला नयनार्थौ॥ अन्यथाथादर्शान्तेपिपूर्णबलःस्यात्॥एतदयनं॥बलोदर्शांतचंद्रः शू
न्यबलो भवति॥भगवान्गर्गः॥शुक्लप्रतिपद्दशकेमध्यबलः कीर्त्तितायवनवृद्धैः॥ग्रेष्ठोद्वि

तीयदशके क्षीणवलश्चंद्रमास्तृतीयेपि॥ तथाच यवनेश्वरः॥ मासेचशुक्लप्रतिपत्प्रवृत्ते पूर्वेशशी
मध्यवलोदशदिनानिद्वितीये ल्पवलस्तृतीयेसौम्येक्षितः दशाहे वलवान्सदेव॥ अस्योदाहरणं
॥ स्पष्टः शशी १०।१६।३८।२२। अस्मात्स्पष्टसूर्यपातिते ६।०।२०।३० जातं [illegible]।७।५२। कालीक
तः ७५।५२ षड्गुणितलिप्ताः ११०८०० सैन्तोलब्धं शुक्लपक्षवलमंशादि ०।४३।६ इदंपूर्वोक्तानां
श्रीः भुक्तखेचराणां॥ इतः परंत्वर्कः शशीषड्गुणवनान्यूनमेववर्त्तते॥
अथवक्रबुद्धः ११।२०।४२।८ कलीकृत ३०४२।८ षड्गुणितलिप्ताः २०
सैन्तोलब्धंपापग्रहाणांवलमंशादि ०।१६।५४ इतः परं यथासंभवं को
ष्टकेषुलिखते॥ ॥ अन्येत्रिस्थानगेषुवलंसरूपवृद्ध्यार्कतिग्मं

॥ पक्षवलं॥

ना	च	म	बु	वृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
०६	४३	१६	४३	४३	४३	४३
५४	०६	५४	०६	०६	६	०६

शुसुवांक्रमेणाकर्यंतुषारांशुसितास्रजांचरात्रेः सदेवामरपूजितस्य॥ अर्द्धास्त्रित्रसागेषुदिवसात्रिसा

गेषुसरूपंरूपमेववलं॥ वुधार्कितिग्मांशुसुवांसौम्यादित्यसौराणांक्रमेणप्रथमंद्वितीयतृ. तीये

षु॥ तुषारांशुसितास्रजांवद्धत्रागविंशोमानाः रात्रेः रज्याश्चर्यां त्रित्रागेषुरूपमेववलंक्रमेण

भवति॥ सदेवअर्द्धनिशममरराजपूजितस्यगुरोः रूपंवलंभवतीतिशेषः॥ अस्योदाहरणंयथा॥

॥ ॥ अत्ररात्रेःप्रारंभेलग्नं॥ यस्मात्तुंदुस्यैवरूपवलं॥ ॥ अर्द्धस्त्रित्रागवलानि॥ ४॥ ॥४॥४॥४

॥रात्रेस्त्रिभागवलानि॥ ॥पदंस्ववर्षेयदलंस्वमासेपदं नरूपंवदिनेस्वकीयारूपंस्वहो रास्विति कालवीर्यमुक्तंहिहो

ना	चं	मं	बु	शु	गु	श
००	०१	००	००	०२	००	००
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००

र	चं	मं	बु	शु	गु	श	
००	००	००	००	००	००	००	
००	००	००	००	००	००	००	
००	००	००	००	००	००	००	

रानिपुणैः पुराणैः। पादं च तुर्यांशं च वर्षेस्वसवं[illegible]सरे दलमर्द्धं स्वमासे दिने दिवसे स्वकीयेच

रणेन त्रूपं पादत्रये। रूपं स्वहोरासु खकालहोरासु इत्यनेन प्रकारेण कालवीर्यं कालबलं होरानि

पुणैर्जातकशास्त्रकुशलैः पुराणैः पुरातनैः। अथ संज्ञवं वर्षेशादिबलानि लिख्यन्ते ॥ ॥ अत्र वर्षेशो

स्तगुः॥ मासाधिपो भौमः। दिनाधिपश्चन्द्रः। होराधिपस्तगुजः॥ ॥ वर्षेशादिबलानि लिख्यन्ते ॥ ॥

श्री॰ अथ चेष्टा[illegible]वीर्यं चात्रान्तिः सौम्यास्त्वमित्रपामक्रमेद दक्षिणायां

शुक्रादित्यक्षितिसुतमरुत्पूजितानां विधेया। व्यस्ताशीतद्युति

रविजयोर्ईस्य नित्यं निधेया रामात्यस्तांतनुं दनुपरमापक्रमे

णोद्धरेत्तां ग्रहस्य राशिप्रस्तीतवफलं लिप्तिकात्म तमत द्व्योमाका

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श
००	००	००	००	००	०१	००
००	४५	३०	००	००	०५	[illegible]
००	००	००	००	००	००	[illegible]

२१

शद्विरदखकुत्तिर्लोडयेदायनं स्यात्॥ सौम्या उत्तरा क्रांतिः स्वचलनं इहास्मिन्बलाद्वयेनेचरा

क्रमेपरमक्रान्तौ दक्षिणा याम्या क्रमणामस्वमित्यर्थः॥ स्फुटक्रादित्यद्धि तिस्फुतमनुत्पूर्तिडताता

र्गवादित्यैत्तैमडौ वानां विघ्रेया कार्या॥ व्यस्ता विपरीता शीतद्युतिरविज्ञयोः शशांकमंद

ये:॥ ज्ञस्य बुधस्य नित्यं निरंतरं परमापक्रमेण परमक्रांत्या उद्धरेत त्यजेत॥ ग्राह्यं राशि

प्रक्रांतिफल लिप्तिकास्रूतं कलीकृतं॥ व्योमा काशाद्विरदखवलि १०८०० षड्भिशिष्ठा लिप्तादि

र्भाजयेत॥ तज्जैदित्यर्थः॥ आयनमयनवलं स्याद्भावेत॥ अस्योदाहरणं॥ यथा रवेः स्पष्टक्रान्तिः

८४।३७ याम्या॥ इयमंस्मिन्यरमापक्रमे १४४० दक्षिणत्वाद्दूणजाता॥ ८६।५।२३ इयं त्रि०३ गुणा

ता २५८६।०९ परमापक्रमेनानान १४४० उद्धृतासति लब्धं राश्यादिफलम् । १।२४।५।११ लिप्तीकृत
३२४५।११ षड्भाशितिलिप्तासि त्रिन्नोऽस्मिन् लब्धं तत्तानोरायनं वलमंशादि । ०।१९।८।१ एवं सर्वेषां
यथासंभवमानीयकोष्टकेषु लिख्यते ।। चंद्रस्य शरसंस्कृतस्य स्पष्टक्रान्तिर्याम्या । ५।७।३७
इयमस्मिन्परमापक्रमे ७२० व्यस्ताशीतद्युतिरविडयोरित्युक्तत्वाद्धनं २२।७।३५ जाता ।।
।।श्रीः इयं त्रिगुणिता ६६।५२।४५ परमाक्रमेणानेन १४१० उद्धृतां सति लब्धं राश्यादिफलं ३।२६। २२
४।२।५३ लिप्तीकृतं ७००२।५३ षड्भाशितिलिप्तासि १०८०० सौऽजयेत ।। तन्नोऽस्मिन् लब्धं चंद्रस्याय
नवलमंशादि ०।३८।५४ एवं यथासंभवमानीय सूर्यादीनामयनवलानि कोष्टकेषु लिख्यन्ते ।। छ ।।

बुद्धिरहैः ॥ मध्यो मध्यमः स्वदेशीयः षड्भिस्संस्कृतस्तात्कालीनः स्पष्टः स्फुटतरस्तात्कालीनः ॥ मध्यश्च
स्पष्टश्च मध्यस्य स्पष्टौ तौ चेतौ ध्रुवरौ च मध्यस्पष्टध्रुवरौ तयोर्विवरं तस्याऽर्द्धं तेन षड्भिसंस्कृतस्पष्टग्रहं
तरार्द्धनित्यर्थः ॥ चलोच्च द्धी घ्रोच्चन्मध्यो मध्यमेरा शितः ॥ चेष्टावीर्यं चेष्टावलं गदितं कथितं होरिकैः
राकुशलैः वुद्धैर्वृद्धवुद्धधिकैः ॥ अत्रोदाहरणं ॥ भौमादीनां चेष्टाकेंद्राणि ॥ तद्यथा ॥ मध्यो भौमः ४।
४।४।२।२६ स्पष्टो भौमः ।५।४।५६।५४। अयनयोर्विवरं राश्यादि ।०।२०।१४।२१ अर्द्धं ०।१०।७।१४।१९
अस्मात्संस्कृत ग्रहात्प जातं चेष्टाकेंद्रं ०।२४।१९।७ अनेन प्रकारेण सर्वेषां
चेष्टाकेंद्राण्यानीयैकैकेषु लिख्यन्ते ॥ ॥ भौमादीनां चेष्टाकेंद्राणि ॥ ॥
चेष्टावलानयनार्थं भौमस्योदाहरणं लिख्यते ॥ ॥ भौमस्य चेष्टावलं

म	बु	गु	शु	श
००	०१	११	०१	११
२५	०२	२०	१४	०७
१९	५७	४६	२१	३६
०७	५९	०५	०९	२०

।०।२४।२।८।७ षड्बलैक्यं यूनत्वादस्यैव लिखिता ज्ञाता: ।२४।५।२।८।७ आसु षड्बलशिलिखितास्तेषां लब्ध

मथादि वेष्टाबलं ।०।२।८।६। एवं यथासंभवमानीय सर्वेषां वेष्टाबलानि लिख्यन्ते॥ ॥ ॥ अथ

वेष्टाबलं॥ ॥ अत्र सूर्याचंद्रमसोस्तु अयनपक्षजं एव वेष्टाबलं॥ नैसर्गिकबलमाह॥

श्री

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
२१	४३	००	००	०३	१४	०७
५३	०६	३९	३९	०४	४७	२८

मंदावनीसूनुबुधशाक्रपुत्रवाचीशशीशुक्रेंदुदिवाकराणां॥ एको-
त्तरं रूपगैर्विभक्तं नैसर्गिकं वीर्यमुदाहरति॥ ॥ शनैश्चरसोमबुध
बृहस्पतिशुक्रचंद्रादित्यानामेकोत्तरं त्र्यंकाधिकं नभांगैः सप्त २४
भिर्भक्तं नैसर्गिकबलं बुधाः कथयन्ति॥ तद्यथासंभवमानीय

लिख्यते॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

नैसर्गिकबलं॥ ॥अथदृग्बलमाह॥ ॥सौम्यदृष्टेर्दृष्टितुर्यांशयुक्तः वीर्यं पापालोकिते तद्विहीनं॥

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
००	५१	८	२५	३४	४२	०९
००	३६	०८	४३	८	५१	३४

लग्नस्यापि स्वामिवीर्यैः वीर्ययुक्तं कार्यं तत्र वद्धीवद्धे ह्यास्यास्य: मुत्तग्रैः हृष्टेऽवलोकितं दृष्टितुर्यांशोदृष्टिचतुर्थांशस्तेन युक्तं वीर्यबलं॥ ॥क्रूरग्रहावलोकिते तद्विहीनं दृष्टिचतुर्थांशेन विहीनं॥

अथसूर्यादीनां दृग्बलानि लिख्यन्ते॥ ॥तद्यथा॥ ॥उदाहरणत्वेन रवि लिख्यते॥ ॥सूर्यस्य मुत्ताभु तदृष्ट्योरन्तरम्॥०।३३।२७ मुक्तमेव चतुर्लकं लब्धं।०।८।२२ एतत्सूर्यस्य घनं दृग्बलं॥ एवं यथा संत्तव मानीय दृग्बलानि कोष्टकेषु लिख्यंते॥ ॥सूर्यादीनां षड्बलेक्यानि॥ ॥अथ तावषड्बलानयन माह॥ लग्नस्यापीति॥ लग्नशब्दे तत्तावमत्रं गृह्यते॥ ॥ ॥[illegible]॥ ॥[illegible]॥ ॥[illegible]॥ ॥[illegible]॥

।।दृश।। ।।दृग्वलं।। ।। ।।स्वांश्रिवीर्यंस्वपतिषड्वलैक्यंतदेववीर्यंवलंस्तवति।।वक्तृखोवज्ञदृष्ट्या

र	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०१	००	००	००	००	००	००
०८	११	१४	०६	०४	०६	०२
२२	४४	२६	२२	५६	१९	२४

र	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०६	००	१५	०६	०६	०६	०५
२०	१६	२१	५८	[illegible]	५२	१२
२८	०१	३१	२२	५५	५९	२२

गुरुवुधदृष्ट्यायुक्तंकार्यंपुनी
र्विशेषमाहहाश्रुस्तावलोकिते
पुनंस्तदीयंदृष्टिपादयक्क्रसा
धुनानिनीदितेततदंद्रुणाविव
र्जितं।।श्रुस्तावलोकितेसौम्यग्रेहेदृष्टेतदीयदृष्टितदीयाश्रुस्तस्याःपादश्चतुर्थांशस्तेनयुक्तंवीर्यंका २५
र्यं।।क्रसाधुनाऽश्रुस्तस्येदृणानिरीक्षितेऽवलोकितेतस्यादृष्टेरङ्घ्रिश्चतुर्थांशस्तेनविवर्जितंदीनं
।। ।।पुनर्विशेषमाह।। ।।।।दृग्दिक्षिपेद्गुरूराकांचतुर्थदाप्ययोर्दलम्।।वक्रोटस्तेवनस्फुटंस्तवेत्तनोवलम्।।

न्त्ते मनुष्यराशौ द्विपदेयो ज्ञेयतः। रूपकं रूपमेव। चतुःपादप्रायोऽश्वचतुःपद जलचरयोर्दलमर्द्धं ३०
कीटस्तेन वृश्चिके न किंचन। स्फुटं स्पष्टं॥ तनोर्बलं तनुबलमित्यर्थः॥ दैवं न्येषु तावेषु केवलं न विशेषम
र्थात्वात्संस्पृश्यति॥ जलजश्चतुःपदकीटसंज्ञाः सुखदशमास्तगताबलवन्तः॥ निज्ञानिज
सप्तमगा विवलास्तेतदितरेगैरनुपातविधिस्यात्॥ जलजा श्चाप्याश्चतुःपदाःपशवःकीटस्तोर
श्चिकः॥ एते यथासंख्यं सुखदशमास्तगताबलवन्तो भवंति॥ ते निज्ञनिजसप्तमगाबलस्थानास्स
प्तमगा विवला निर्वला॥ तदितरेगैःस्थानद्वयान्यतरस्थैरनुपातविधिस्त्रैराशिकविधिः॥ अथोदा
हरणार्थं॥ प्रथमं लग्नबलमानीयते॥ लग्नं मेषस्तस्य स्वामी भौमस्तस्य षाड्बलैक्यं॥ ५।१।२५ जी।
वज्ञशुक्रैक्यं नानेन १।१८।४० युक्तं जातं ६।३०।१९ रतः परं भुजावलोकिते पुनारित्यादिना हृद्वा चतुर्थांश

लसंस्कृयते ॥ तद्यथा ॥ स्पुतास्पुतदृक्षेपकं प्रातेर लते ऽवशिष्टमस्पुतदृक्षेपं ०।२८।३ ॥ अस्य चतुर्थांशो ०।

७।२३।१ नेन विवर्जितं जातं ६।२२।३८ न्यत्ते क्षिपद्धरूपकमित्यादिनायं चतुःपादो राशिरतः कारणाद

स्मितरूपोर्द्ध ०।३।०।० क्षिप्रोऽस्य षष्ठं जातं लग्नं बलं ६।५२।५८ एवं सर्वेषां भावानां यथासंत्त्व स्वस्वा

मिबलानि दीव्रदृष्ट्या युक्तानि स्पुतस्पुतदृक्चतुर्थांशयुक्तसंस्कृतानि स्पष्टतराणि कोष्ठकेषु

लिख्यंते ॥ ॥ इति कल्यानकृत कल्यानकारीनाम बलसाधनाध्यायः समाप्तः ॥ ॥ अथेष्टकष्ट

श्री

त	घ	स	स्तु	स्तु	रि	आ	म्र	घ	क	म्रा	व्य	
६	०९	०७	१०	०६	०७	०७	०६	०६	०६	०७	०७	
५२	०२	४६	४२	४८	२३	०१	०३	२९	५९	३१	२१	
३८	३७	०४	३३	५०	३४	३१	३६	३१	४४	१९	५९	

साधनमाह ॥ ॥ तत्प्रयोजनं ॥ ॥ इष्ट २६

कष्टफलनिर्णयाद्यनो जातको दितफल

परिणामः ॥ शिष्यमोदविनिवृत्तये ततस्त

त्म्रसाधनमग्रांत्सिधास्यते॥ स्पष्टं॥ ॥ अत्रादावुच्चरश्मिसाधनमाह। नीचोनिताःस्पष्टतराग्रहाये
ड्डार्द्धाधिकामंडलतोनिपातिताःकलीकृताराशिकलातिरन्विताश्तलिप्तिकाप्ताःखलुतुगर
श्मयः॥ नीचेनस्वनीचेनऊनिताऊनीकृताःस्पष्टतराग्रहाश्चेद्यदिषड्भाधिकाःषाड्भाधि
क्याधिकास्तदामंडलंतेनिपातितास्त्यक्ताद्विसुभ्राःकार्याःकलीकृतालिप्तीकृताराशिकासं
लास्तिरष्टादशशतैः१८०० अन्विताःयुक्ताःश्तलिप्तिकाप्ताःश्तराशिस्तस्यलिप्तिका अष्टादशशतानि
१८०० तास्तिराप्ताःस्वरवलुनिश्चयेनतुगरश्मयोभवन्ति॥ अत्रोदाहरणम्॥ ॥ स्पष्टोरविः६।७
।२०।३०नीचं६।६।१०। अनेनोनितोजातः।१११२८।२०।३०।जाद्धामदधिकत्वाद्भचक्राद्वाधि
तेस्मिन्जातं०।१।३१।३०कलीकृतं९१।३०राशिकलात्तिरन्वितं१९९१।३० अस्मिन्श्तलिप्ता

तिर्त्नैकोलब्धं॥१॥३॥१९ रवेरुद्ध्वरश्मयः॥ एवं यथासंस्तवमानायं कोष्टकेषुलिख्यन्ते॥ उद्ध्वरश्मयः

॥ अथ चेष्टारश्मिसाधनमाह॥ ॥ छ॥ चेष्टाख्यकेंद्राणि कुजादिकानां भुक्तांशिवत्तास्त्वानयनाश

श्री युक्तेः॥ त्रिसाधिकस्थेदुरिनेन हीनस्थे चेष्टाख्यकेंद्रे क्षितियोश्चे

तो॥ चेष्टाख्यकेंद्राणि पधिकानि षड्भ्याद्धक्राद्विशुद्धानि कलीकृ

तानि॥ शरराशिलिप्तानि खखरवाप्तचंद्रे द्व तानि चेष्टाख्यमरीचयः

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०१	०४	०२	०५	०३	०२	०६
०३	२९	१५	५९	२५	४५	३५
१९	१६	५३	२५	५२	३१	४०

स्युः॥ कुजादीनां सौम्यादीनां चेष्टाख्यकेंद्राणि पूर्ववल्लाघ्यायेऽडक्तानि तास्त्वानं सूर्योऽयनांशयु ३०

क्तेस्त्रिराशियुक्तो रवेश्चेष्टाख्यकेंद्रं भवति॥ इंदुस्फुटं इइनेन सूर्येण स्पष्टेन हीनस्थ इंद्रस्य चेष्टा

ख्यकेंद्राणि भवंति॥ एवं तयोः सूर्याचंद्रमसोश्चेष्टाख्यकेंद्रे भवतः॥ अथं रव्यादीनां चेष्टाख्यकेंद्राणि

कोष्टकेषु लिख्यते॥ ॥चेष्टाकेंद्राणि॥ ॥अथ चेष्टारश्मिसाधनमाह॥ ॥छ॥ ॥छ॥

चेष्टाकेंद्राणि॥ ॥ ॥ ॥ चेष्टाख्याकेंद्राणीति। चेष्टा॥ चेष्टाख्यकेंद्राण्यधिकानि तानिद्वीव

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०९	०४	००	००	११	०१	११
२४	०९	२६	०१	२०	१४	०७
२१	१८	१८	५७	४६	२१	३६
१०	५२	५२	५९	०५	०८	२०

क्रादि शोध्यानि कलीकृतानि। खराभ्रलिप्तानिघ्नानि षष्ट्यैंद्रैः

१८०० हृतानि चेष्टाख्यमरीचयः स्युः॥ ॥चेष्टाख्याकेंद्राणीति।

चेष्टाख्यकेंद्राणि चेत् षड्भादधिकानि तदा द्वादशराशितो विशुद्ध्य

निकार्याणि। ततः कलीकृतानि कृतकलानि १८०० हृतानि

यत्स्राप्यते तद्वेष्टाख्यमरीचिसंज्ञकं तत्ववति॥ प्रकारेणानीय लिख्यन्ते॥ ॥वेष्टामरीचयः॥
वेष्टारश्मयः॥ ७ ॥उद्भवेष्टाफलानयने नमाह॥ ॥॥ नृपोनितानां ग्रहदीधितीनां नृपवेयेन
यत्स्यात॥ श्रेष्टाफलं तत्त्रिगुणांशुत्ताक्तमित्युद्भवेष्टाख्यफले प्रसाध्ये नृपोनितानां नृपेण
के नोनितानां ग्रहदीधितीनां ग्रहदरश्मीनां नृपादिना नृपवेये
श्री: नयतश्रेष्टाफलं स्यात॥ तत्त्रिगुणांशुसत्तं कार्यं इत्युद्भवेष्टा
ख्यफले प्रसाध्ये॥ ॥अत्रोदाहरणत्वेन प्रथमोद्भवफलान्या
नीयन्ते॥ ॥तानि यथा॥ रश्मिदुष्टरश्मयः॥ १।३।१६ इमे नृपोनि २८
ता जाताः ०।३।१६। श्रेष्टाफलमानीयते॥ सैकपद घ्नपदार्द्ध मथैकाद्यंकयुतिः किल

सू	चं	मं	बु	वृ	शु	श
०३	०५	०१	०१	०१	०२	०१
११	१८	४६	०३	१८	२८	४४
७	३६	३६	५६	३७	४२	४७

संकलिताख्यत्पनेन प्रकारेणोदमेवपदं॥ ०।३।१८ सैकं जातं।१।३।१८ अनेन गुणितं पदार्द्धं ०।
१।३९ जातं ०।१।४३ त्रिगुणितं जातं ३।१।४९ सत्तं। प्राप्तमुद्धरश्मिफलं॥ ०।०।३२ अनेन प्र
कारेण ग्रहाणां संस्तवमानीय॥ ७॥ अथ दृक्केद्र। फलेस्यः इष्टकष्टफलानयनमाह॥ तद्दौपात
मूलमिति। तयोः उच्चचेष्टाफलयोः घातः परस्परं गुणनं तस्य मूलं पदं इष्टसंज्ञं स्ववेतितेतु
गवेष्ट॥ प्रत्त्वत फलेतु तो केष्टके पुलिख्यतं॥ उच्चफलं॥ ॥ चेष्टाफलं॥ ॥ ॥ ॥
उच्चरश्मिचेष्टारश्मिः ष्टस्यन्ते
फलेद्द्रपात एकवः विशोध्यास्त्र
वशेषघातमञ्जंन्यवरोधयो

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
००	३४	१२	४९	२४	७	५५
३२	५३	३८	५४	१८	३५	५६

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
२१	४३	०८	००	०३	१४	०७
५२	०६	०६	३७	०४	७	२८

घातःपरस्परगुणनंतस्यमूलंषष्ट्याप्तिघंकष्टसेज्ञकंआमनंतिकथयति॥ अत्रोदाहर
णंतद्यथा॥ ॥तद्घातमूलंफलमिष्टसंज्ञंतेतुंगचेष्टाभ्रत्तचेफलेपुनः॥ संशोध्यरूपादथरो
षघातमूलंचकष्टफलमामनंति॥ ॥रविस्तुङ्गफलं०।०।३२ चेष्टफलंच०।२१।५२ अन
योर्घातः।०।०।११ अस्यमूलं०।३।३८ इष्टफलंएवंसर्वेषांग्रहाणामानीयइष्टानिकोष्ठ
श्री केषुलिख्यते॥ ॥इष्टफलं॥ ॥अथकष्टनयनमुदाहरणं॥ सूर्यस्यउच्चफलमिदं०।
०।३२ तत्पाद्विशुद्धं।०।५८।५२। चेष्टाफलमिदं०।२१।५२ रू २९
पाद्विशुद्धं०।३८।०८ अनयोर्घातेजातं०।३८।०३ अस्यमूले

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
०३	३८	१०	०५	०८	२६	२०
१९	४५	०६	४२	३७	५	२५

६।३७ कष्टसेंज्ञंफलं॥एवंसर्वेषामानीयकोष्टकेषुलिख्यते॥ ॥कष्टफलं॥ ॥ छ ॥
॥इतःपरंइष्टकष्टसाधनप्रयोजनमाह॥ ॥ पृथक्पृथ
क्खेटवलानीति॥पृथक्पृथक्खेटवलानिखेचरवला
नितांत्याइष्टकष्टास्यांहन्याद्गुणयेत्‌एवंतेवलौस्फुटसंज्ञ
तो॥सर्वग्रहाणांदृष्टोदृष्टयःफलास्याइष्टकष्टास्यांनिहता
गुणितास्फुटाःस्पष्टास्तवंति॥ ॥अथकोउदाहरणार्थंस्वस्वेष्टकष्टाभ्यांगुणितानिवलानि
दृष्टयश्चलिख्यते॥ ॥छ॥ छ॥ छ॥ छ ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ ॥छ॥छ॥छ॥

सू	च	मं	बु	बृ	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
४७	२०	४९	२४	४७	४३	१५
३७	३६	३५	२८	१५	४८	३६

॥इष्टफलगुणितषड्गुलैकं॥ ॥कष्टफलगुणितषड्गुलैकं॥ ॥इष्टकष्टगुणितषड्गुलैक्यांतर॥

र	चं	म	बु	बृ	शु	श
००	०५	००	००	००	०१	०१
२१	२०	५२	३९	५२	५०	४७
०२	२०	२४	४४	५०	५५	५८

र	च	मे	बु	बृ	शु	श
०५	०२	०४	०२	०४	०५	०१
०२	५०	७	५०	४९	४१	७
०७	१२	७	२६	३२	०८	११

र	च	मे	बु	बृ	शु	श
०४	०२	०३	०२	०३	०३	००
४१	३०	३०	१०	५६	१०	३०
००	०२	०२	५२	४८	३३	४५

श्री ३०

अथेष्टकष्टफलात्यांपृथक्पृथक्संगुण्यकोष्टकेषुलिखं॥ ॥तद्यथाप्रथमंरवे॥रविःप्रतीष्ट
गुणिताःचंद्रादीनांदृष्टये॥ यंद्वप्रतीष्ठगुणिताभौमादीनांदृष्टयः॥ ॥ ॥४१॥ ॥ ॥ ॥

प॥ ततो मंप्रतीष्ठगुणितानुघनंदृष्टयः ॥ ॥ बुधप्रतीगुणिताज्जीवादीनांदृष्टयः ॥ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ ॥

मं	भ	व	शु	श	ना
००	००	००	००	००	००
२५	१७	३१	३७	२४	१६
२६	५०	३५	२१	०३	२२

कष्टगुणितः ॥ छ ॥

मं	भ	व	शु	श	ना
००	००	००	००	००	००
०८	०९	२९	१४	१२	०७
०१	२९	५०	४३	४७	०६

भ	व	शु	श	ना	वं
००	००	००	००	००	००
००	००	०१	००	००	००
००	००	०९	००	००	००

कष्टगुणिताः ॥

भ	व	शु	श	र	वं
००	००	००	००	००	००
००	००	०५	००	००	४२
००	००	४२	००	००	००

व	शु	श	र	वं	मं
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	१२	००
००	००	००	००	१७	२६

कष्टगुणिताः ॥

व	शु	श	र	व	मं
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	१२	०१
००	००	००	००	४३	५२

व	म	भ	व	शु	श
१०	००	००	००	००	००
०१	००	००	००	००	००
५५	००	००	००	००	००

कष्टगुणिताचंद्राद्दृष्टयः ॥

वं	मं	भ	व	शु	श
००	००	००	००	००	००
३७	००	००	००	००	००
२९	००	००	००	००	००

गुरुप्रतीष्टगुणितनांशुक्रादीनांदृष्टयः॥ शुक्रप्रतीष्टगुणितनांशुक्रादीनांदृष्टयः॥ शनिप्रतीष्टगुणिताःरव्यादीनां दृष्टयः॥

बु	श	र	च	म	भृ
००	००	००	००	००	००
००	००	००	०३	०१	००
००	००	००	५९	०९	००

श	र	च	मं	बु	गु
००	००	००	००	००	००
००	०१	०३	०९	००	००
००	२२	४८	३६	००	००

र	चं	मं	बु	गु	शु
००	००	००	००	००	००
००	०७	०४	००	००	००
००	४८	३७	००	००	००

कष्टगुणिताः॥ घ॥

॥ कष्टगुणिताः॥ घ५

॥ कष्टगुणिताः॥ श॥

श्री०

बु	श	र	चं	मं	भृ
००	००	००	००	००	००
००	००	००	०१	०६	००
००	००	००	५०	२०	००

श	रा	च	मं	बु	गु
००	००	००	००	००	००
००	०४	१०	२६	०१	००
००	०९	१०	०५	३७	००

रा	च	मं	भृ	गु	शु
००	००	००	००	००	००
००	०५	०३	००	००	००
००	३२	११	००	००	००

३१

रवेरिष्टकष्टगुणित दृष्टांतरं ॥ चंद्रेष्टकष्टगुणितदृष्ट्यांतरं ॥ भौमेष्टकष्टगुणितदृष्टांतरं ॥ बुधेष्टकष्टगुणितदृष्टांतरं ॥

च	मं	बु	बृ	शु	श
00	00	00	00	00	00
२५	00	00	00	00	00
३२	00	00	00	00	00
शु	00	00	00	00	00

मं	बु	बृ	शु	श	र
00	00	00	00	00	00
०७	०८	४	१२	५१	१६
२५	२१	४५	५८	१६	१६
शु	शु	शु	शु	शु	शु

बु	बृ	शु	श	र	च
00	00	00	00	00	00
00	00	०४	00	00	३३
00	00	३३	00	00	३७
00	00	श्री	00	00	श्री

बृ शु	श	र	च	मं
0000	00	00	00	00
0000	00	00	०८	०१
0000	00	00	०९	३२
			श्री	श्री

गुरोरिष्टगुणित दृष्टांतर ॥ शुक्रस्येष्टकष्टगुणितदृष्टांतरं ॥ शनीष्टकष्टगुणितदृष्टांतरं ॥ ६४ ॥

शु	श	र	च	मं	बु
00	00	00	00	00	00
00	00	00	[illegible]	०५	00
00	00	00	५१	११	00

श्री श्री

श	र	च	मं	बु	बृ
00	00	00	00	00	00
00	०७	३६	१६	०१	00
00	४७	२६	२९	०१	00

श्री श्री श्री श्री

र	च	मं	बु	बृ	शु
00	00	00	00	00	00
00	०२	०१	00	00	00
00	१६	१६	00	00	00
			00	00	00

शु शु

यवनमरव्यादीनांसप्तकवर्गालिष्यंतं॥छ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

रवेसप्तकवर्गालिष्यते॥ चंद्रस्यसप्तकवर्गः॥ ॥भौमस्यसप्तवर्गः॥ ॥बुधस्यसप्तकवर्गः॥

श्रीः

गृ	०७	प	शु	स
हो	०१	प	शु	स
द्रे	०१	प	शु	स
स	०२	प	मं	स
न	०३	प	च	स
द्वा	०३	प	च	स
त्रि	०८	प	श	स

गृ	११	प	श	स०
हो	०२	[illegible]	च	अश
द्रे	०२	[illegible]	श	स०
स	०४	शु	शु	स०
न	०५	प	श	स०
द्वा	०७	शु	शु	स०
त्रि	०७	च	च	अश

गृ	०६	प	भौ	अमि
हो	०१	प	शु	अमि
द्रे	०१	प	शु	अमि
सा	०२	प	स्व	स्व०
न	०२	प	श	स्व०
द्वा	०२	प	शु	अमि
त्रि	०५	प	शु	अमि

गृ	०७	प	शु	अमि
हो	०१	प	शु	अ·मि
द्रे	०२	प	बु	स्व
स	०४	प	श	अ·मि
न	०५	प	श	अ·मि
द्वा	०६	प	श	श०
त्रि	१५	प	र	श०

३२

॥ गुरोः सप्तकवर्गः॥

ग	७	प	शु	अ.मि
हो	.२	प	शू	स.
द्रे	.३	प	शू	अ.सि:
स	.५	प	श	अ.मा
न	७	प	म	स.
द्वा	.८	प	बु	स.
त्रिं	१२	प	बु	स:

शुक्रस्य सप्तकवर्गः॥ ॥

ग	.८	प	मं	अ.मि
हो	.२	प	बु	अ.मि
द्रे	.२	प	बु	स्वा
स	०५	प	बु	अमि
न	०६	प	व	अ.मि
द्वा	.८	प	बु	अमि
त्रिं	१८	प	व	अमि

॥ शनेः सप्तकवर्गः॥ ॥

ग	०८	प	मं	स
हो	०१	प	मं	स
द्रे	०१	प	मं	स
स	०१	प	भु	स
न	०१	प	वं	स
द्वा	०१	प	मं	स
त्रिं	०२	प	बु	स

अथयवनमतेष्टकष्टसाधनमाह॥ नृपस्वोच्चइति॥ स्वोच्चेस्वोच्चस्थानेनृपंएस्वत्रिकोणेस्वमूलत्रि-
णस्थाने॥ वरणरहितनृपंवरोणनरंपं (३०) स्वक्षेस्वराशौ अर्द्धनृपस्य अधिमित्रगृहवर्त्तमानेना
गांशानां अष्टमांशा (३/२) नात्रयंमित्रत्तोर्फ्रि (१/४) चतुर्थांशः॥ समगृहेगृहेसमक्षेत्रगतेनृपंस्याष्ट
मांशः (१/६) अरिगेशत्रुराशौगृहेस्यनृपस्यभागःषोडशतमोंशभागः (१/१६) अधिरिपुगृहेअधिशत्रुगृहेदंतांशाः नृप
श्री स्यद्वात्रिंशतमोंशभागः (१/३२) नीचस्थेस्वनीचराशिस्थेशून्यमेव (०/०) किमेतदित्यपेक्षायांएतदनुसारव्यमि
ति॥ एतत्पूर्वोक्तंमनुसारन्यंशुत्तसंज्ञा अष्टसंत्वपुनर्वाक्यंपूरणगृहेषु स्वोच्चादिवर्त्तिषुस्वोच्चाद्युक्तस्था ३२
नस्थितेषुतदूनंतनतत्रतत्रउक्तेनस्तेतउनंवर्जितंएनृपमित्यर्थः॥ एवंगृहेषुएवं अमुनाप्रकारेणगृहे
षुसुत्ताष्टसंज्ञयमित्यर्थः॥ अन्यवर्गेषुषट्कृ०४ होरादिषुसुत्तपापाकलार्द्धनियतं निश्चितंवदंतिकथय

न्ति॥ मुनयः ऋषयः पुराणाः पुरातनाः प्रेष्येश्वरो ह्यादिफले इति। ६ पूर्वमुक्ते खेचराणां ग्रहाणां मुथ्थादिसुत्ता
मुत्तफले॥ ते सरूपवर्गार्द्धरूपेण सह वर्त्तमानः सरूपः स रूपश्चासौ वर्गश्च सरूपवर्ग तस्यार्द्धं ॥४ तेन क्विताडि
ते वितन्त्ये कार्ये॥ ततस्तदनंतरं समकोष्ट कस्य षष्ठकवल्लीणां विधाय कृत्वा मुखकेष्ठके आदिकोष्टके षष्ठके
तस्याप्ये ततः किं कर्त्तव्यमित्यत आह॥ तद्राशिसंज्ञमिति॥ तद्यदि मुखकोष्टकेषु तैत द्राशिसंज्ञास्तदलादि
केषु होरादिकेषु वर्गेषु अतोनंतरं तस्यार्द्धं निधेयं स्थाप्यं॥ कुत्र स्थाप्यमिति शेषेषु अवशिष्टेषु षष्ठकोष
ष्टकोष्टेषु तद्गेत्तद्विद्विः अपीति निश्चयः पंक्तिद्वये पंक्तियुग्मेषु वरस्य ग्रहस्य मुत्थामुमानीयते तस्येत्यर्थः॥
॥६॥ पुनः किं कर्त्तव्यमित्यपेक्षामाह॥ ६॥ राशिश्वरस्य राशिस्वामिनः अपीति निश्चयेन फले मुत्थामुत्तारव्ये
स्तोष्ट्वादिके सप्तगणाग्रस्ततेसप्तक वर्गजाते॥ ॥तदीयस्ययुत्यायो योगेन आदिमकोष्टकोस्य प्रथमकोष्टकमे

श्री

संताडयेतस्मैगुणयेत॥ पुनः किंकर्तव्यमित्यपेक्षायामाह॥ ॥उक्तेफलेइति। उक्तफलेद्वे अपिफलेपूर्वोनि
वेशितेदर्वस्यापिवैतोकर्मक्रमः कर्त्तव्यः तत्क्रमःशेषगणोऽत्रवसिष्ठवर्गोक्तंपंक्तेतगणोहोरादि
स्वेषड्वर्गैःस्वस्वामिसंबंधिभिःफलैःशुभाशुभैःपुनस्तदनंतरंसकलानितानिशुभाशुभानि। व
र्गेशात्तस्यग्रहवीर्यघातमूलेनवर्गोरोगादिस्वामीतस्यग्रहःवर्गस्योग्रहःतयोःवीर्यषड्बले
केतयोर्घातःपरस्परगुणनंतस्यमूलंतेनदत्यात्गुणयेत॥ राश्यादिकवर्गजानांशुभानांफ
लानीतीइत्थममुनाप्रकारेणस्फुटत्वंजवतिव अपरंमुनेःसयवनस्यसंमतं॥ अत्रउदाहरणानि 38

गणितक्रमेणलिख्यते ॥ छ ॥ ॥ स्वोच्चेज्ञयमितिइतिउदाहरणं ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

छत्तारव्यं ॥ ॥ रामसत्य रविरिपुकक्षे ॥ ॥ ॥ वेड़स्यइष्टकक्षे ॥ ॥

उ	मूत्रि	स्व	ऽमि	मि	स	स्य	ऽय	नेव
०१	०३	०१	०३	०१	०१	०१	०१	००
०१	०४	०२	०८	०४	०६	१६	३२	००
००	०१	०२	०५	०३	०७	१५	३१	०१
००	०४	०२	०८	०४	०८	१६	३२	०१

॥

ग्र	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रिं
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६
०७	०७	०७	०७	०७	०७	०७
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६

ग्र	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रिं
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०८	१४	१६	१६	१६	१६	६४
०७	३१	०७	०७	०७	०७	३१
०८	६४	१६	१६	१६	१६	६४

भौ०

भौमस्य इष्टकष्टे॥ ॥ ॥

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रि
०३ ०८	०३ २६	०३ २६	०१ ०४	०१ २६	०३ २६	०३ २६
०५ ०८	०५ २६	०५ २६	०१ ०५	०७ २६	०५ २६	०५ २६

बुधस्य इष्टकष्टे॥ ॥

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रि
०३ ०८	०३ २६	०२ ०४	०३ २६	०३ २६	०१ २६	०१ २६
०५ ०८	०५ २६	०१ ०४	०५ २६	०५ २६	०७ २६	०७ २६

॥ गुरोरिष्टकष्टे॥ ॥

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रि
०३ ०८	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६
०५ ०८	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६

॥ शुक्रस्येष्टकष्टे॥ ॥ ॥

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रि
०३ ०८	०३ २६	०१ ०४	०३ २६	०२ २६	०२ २६	०२ २६
०५ ०८	०५ २६	०१ ०४	०५ २६	०५ २६	०५ २६	०५ २६

शनेरिष्टकष्टे॥ ॥ रव्यादीनांग्रहादिइष्टकष्टयुतिंवक्तातितिग्रहकोष्टकात द्वेअन्यपुष्टकेपुलिख्यते॥

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रि
०१ ०८	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६
०७ ०८	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६

ग	हो	द्रे	सा	ना	द्वा	त्रि
०१ ०८	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६	०१ २६
०७ ०८	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६	०७ २६

०·

युतिः	यु०	ग	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रि
०१	२३	२३	२३	२३	२३	२३	२३	२३
०२	१५	१२८	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६
०७	२१५	११५	११५	११५	११५	११५	११५	११५
०३	३२	१२८	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६

यष्टकष्टयुतिः॥ ॥ सप्तकवर्गनो॥ ॥ चंद्रस्य॥ ॥

युतिः॥ भौमस्य॥

युतिः
२१
१६
[illegible]
१६

४१

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रिं
२३	२३	२३	२३	२३	२३	२३
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८
४१	४१	४२	४२	४१	४२	४१
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८

॥ युति ॥ बुधस्य॥

युति
२१
१६
४३
१६

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रिं
२१	२१	२१	२१	२१	२१	२१
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८
४३	४३	४३	४३	४३	४३	४३
[illegible]	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८

॥ युतिः ॥ गुरोः॥ ॥

युतिः
०७
०८
२५
०८

ग	हो	द्रे	स	नो	द्वा	त्रिं
०७	०७	०७	०७	०७	०७	०७
३२	६४	६४	६४	६४	६४	६४
२५	२५	२५	२५	२५	२५	२५
३२	६४	६४	६४	६४	६४	६४

युतिः॥ शुक्रस्य॥ ॥

युतिः
२५
१६
३९
१६

ग	हो	द्रे	स	नो	द्वा	त्रिं
२५	२५	२५	२५	२५	२५	२५
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८
३९	३९	३९	३९	३९	३९	३९
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८

युतिः॥ ॥ ॥शनेः॥ ॥

युतिः
०१
०२
०७
०२

ग	हो	द्रे	स	नो	द्वा	त्रिं
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६
०७	०७	०७	०७	०७	०७	०७
०२	१६	१६	१६	१६	१६	१६

रव्यादीनां राश्यादीश्वरस्फुटाम्फुटफलयुतिगुणित आदिकोष्टकेषु यथायथाफलानि लिख्यंते॥ यथाप्रथमरवे॥

॥२८५॥२

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रि
२५	२५	२५	२३	७०	७०	०१
१२८	२५६	२५६	२५६	१२८	१२८	३२
३२३	२७३	२७३	२८०	३७५	७७५	४८
१२८	२५६	२५६	२५६	१२८	१२८	३२

श्री

ग्र	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रि
१३	८१	१३	३३५	१३	३२५	९१
२५६	२.४८	५१२	४.९६	५१२	४.९६	२.४८
८०५	[illegible]	५८०५	४४८५	८०५	४४८	[illegible]
२५६	२.४८	५१२	४.९६	५१२	४.९६	२.४८

ग्र	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रि
४८३	४८३	४८३	५३८	२०३	५७५	५७५
१.२४	२.४८	२.४८	२५६	२५६	२.४८	२.४८
७६३	७६३	४७६३	१८८८	३७०	१५८८	१९८९
१२४	२.४८	२.४८	२४८	२५६	२.४८	२.४८

ग्र	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रि
२५६	२५६	४४१	२१	२१	२५७	१४७
१.२४	२.४८	२.४८	२५६	२५६	१.२४	१.२४
२६७	२६७	१८८१	२०१	२०१	१०७५	१०७
१.२४	२.४८	२.४८	२५६	२५६	१.२४	१.२४

३६

गुरोः॥

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रि
७७५	७०	०७	०७	१६१	१४७	[illegible]
५१२	१२८	१२८	१२८	१.२४	१.२४	१.५४
८७५	१७५	७७५	७७५	१.२५	१.७५	१.७५
५१२	१२८	१२८	१२८	१.२४	१.२४	१.२४

३६

२७५ शुक्रस्य॥

ग्र	हो	द्रे	सा	ना	द्वा	त्रि
५७५	५२५	६२५	५७५	९७५	५२५	५७५
१.२४	२.४८	२.४८	२.४८	१.२५	२.४८	१.२४
१५८८५	१६७०	२५२१	१६७०	८७५	१६७०	८७५
१.२४	२.४८	२.४८	२.४८	१.२४	२.४८	१.२४

शनेः॥

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रि
२३	२३	२३	२५	१३	१३	२५
१२८	२५६	२५६	२५६	५१२	२५६	२५६
२८०	२८०	२८०	२७३	८०५	२८०	२७३
१२८	२५६	२५६	२५६	५१२	२५६	२५६

वर्गयति॰ अत्रोदाहरणं॥ रवेर्यथा॥ यथमंगदस्या॥ वर्गयोस्तद्गुणस्त स्यवीर्यंषड्गुलेकं ६।४रापटतद्वर्गी
स्योरवि:तस्यवलं ६।२०।३६ अनयोर्घातेकृते जातं ४३।३९।५१ अस्यमूलं॥ ६।३२।१९ अनेनगुणितंग
गुणफलंजातं १।१७।४७ एवंहोरादीनांविधायलिखितं॥ ॥इतिकल्यानकृतकल्यानकारीनाम॥ ॥
इष्टकष्टफलध्याय॥ ॥अथायुर्दाध्यायोव्याख्यायते॥ तत्प्रथमोऽनमाह॥ आयुर्ज्ञानादेवद्दोराफलानां
कर्तुंयस्मान्निर्णयःशक्यतेत्र॥ आयुर्दायःसंप्रदायागतोयंसच्छिष्याणां प्रीतयेकथ्यतेत्र॥ स्पष्टांश्च
स्फुटगुणकसाधनमाह॥ एकोनदीधितिसमादिहगच्छतोयद्रूपादिनूपवयसंकलितद्वयंस्यात॥ वेद्ये
त्वराश्मितनयोस्वमरीचिसन्तेतज्ञायतेत्रगुणकद्वितयंतदाख्यम॥ ऊनेरवेतांनिजदीधितिंत्यःक्ते
ढीफलेतेयदिरश्मियुक्तेतदध्दितेस्वांशुसितुद्धृतेतेतद्घातमूलंगुणकःस्फुटःस्यात॥ एकोनः एवं नः ऊ

नितोदधिघितिः॥रश्मिमहांस्तेन समः सदृशास्तस्मादिहास्मिंन्नंतेयो गच्छतः पदाद्यद्भूपादिरूपं त्रयसंकेलि
तद्वयं स्यात्॥ सैकपदध्रुपदाङ्कमेयेकाद्यंकयुतिः किल संकलितारव्येत्यनेन प्रकारेणानीतं येष्टो
च्चरश्मिकूच्चरस्मिंजाते अथानंतरं स्वमार्गीविस्तीर्णं स्वरश्मिसंयुक्तं॥ तदाख्यं॥ येष्टोच्चसंज्ञकं गुण
कद्वितयं जायते॥ ऊनेहीने निजदीधितिस्यो निजरश्मिस्यः कोटीफले पूर्वमानीते रश्मियुक्तं का
सौ॰ र्यं केचिदेवं पठंति रूपयुक्ता इति तदयुक्तं स्वाभ्युतिः स्वरश्मिसिउद्धृते कार्या तद्वातस्तयोर्भ्रांतः ३२
परस्पर गुणने तस्य मूलं गुणकः स्फुटः स्याद्वः स्यात्॥ अत्रोदाहरणं॥ सूर्यादीनां मुच्चसंकलि
तानि कोष्टकेषु लिख्यंते॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ छ॥ छ॥ छ॥ छ॥

सू	चं	मं	बु	वृ	शु	श
००	०१	००	१४	०४	०२	१८
०१	४९	२५	५६	१०	२५	२६
४५	३४	५४	१४	१४	२१	४२

सूर्यादीनां वेष्टराश्मिजसंकलिता
नि लिख्यंते॥ इमानि संकलितानि
स्वस्वमारीचिस्वस्वरश्मिसंक्तानि
स्वस्वगुणकास्तन्नि॥ तद्यथा॥ ॥

सू	चं	मं	बु	वृ	शु	श
०३	११	००	००	००	०१	००
२९	२६	४३	०२	१२	४९	३९
१५	३५	५९	०५	०३	५५	१८

सूर्यस्योच्चसंकलितं ०।१।४५ उच्चराराशिमयः १।३।४९ इदं निजरश्मितउनं वर्त्तते॥ अतः कारणान्नि
जरश्मियुक्तं जातं॥ १।५।४ अर्द्धितं ०।३३।३२ मिजरश्मिसंक्तं ०।३०।४९ जातोच्चगुणकः॥ एवं यथासंभवमा

सू	चं	मं	बु	वृ	शु	श
००	०१	००	०२	०१	००	०२
३०	४४	४८	३९	१२	५६	५७
४९	३८	५७	४१	५५	२२	४९

सू	चं	म	बु	वृ	शु	श
०१	०२	००	००	००	००	००
०५	०९	४२	३०	३४	४२	४१
३८	१७	[illegible]	५८	३६	१०	१४

१	०५	३८
०१	००	००
३०	३०	३०
४९	४९	४९

योच्चगुणकोष्टेष्टगुणकाश्च
लिख्यंते॥ द्य॥ उच्चगुणकाः
॥ तद्यातमिति॥ सूर्यास्योच्चगुण

कः।०।३०।४९ विंशोपागुणकश्च।१।५।३९ अनयोर्घातः०।३३।४२ अस्यमूलं।०।४४।५८ जातःस्फुटगुणकः

।।एवंयथासंभवमानीयकोष्टकेषुलिखेत्।। अथाभ्रयगुणकसा

धनं।। वर्गोत्तमेस्वभवनेस्वनवांशकेचस्वत्र्यंशकेचगुणकोद्वित

यंनिरुक्तः।। अथार्द्धरूपमधिमित्रगृहेसुहृद्ध्रेसत्र्यंशकेसमगृहे

सू	चं	म	बु	बृ	शु	श
००	०१	००	०२	००	००	०१
४४	५६	४५	०८	५०	५४	२३
५२	५७	२४	०५	१४	१३	१०

खलुरूपमेवत्र्यंशोनितंरिपुगृहेद्युरितेदलंस्यादेस्योगुणोभवतियःखलुकश्चिदेकः।। वेदोद्ध

श्री वसुत्तगुणागणकैःप्रदिष्टो होरादिवर्गगुणकस्तुभवेत्तदर्द्धं।। वर्गोत्तमस्वगृहादिपत्रयसंभवस्य ३८

स्वभवनेस्वभवनंस्वद्रेक्काणंस्वनवांशःयत्रतत्रराशौस्वकीयनवमसंभागः स्वत्र्यंशःकैस्वकीयद्रेष्का

णः।। गुणकोगुणकारोद्वितयंरूपद्वयंनिरुक्तंकथितः।। अद्धार्द्धरूपोऽधिमित्रगेहे स्वमद्रेक्काणे

ग्धिमित्रक्षेत्रे॥ सुहृद्भे मित्रक्षेत्रे सत्र्यंशकं तृतीयत्रागेन सहितं तं रूपं कोष्ठ(४) समगृहे समक्षेत्रे रूपमेव
(१) त्र्यंशोनितं तृतीयत्रागेणोनितं रूपं (३) रिपुगृहे शत्रुक्षेत्रे। अघारित्र्ये धिशत्रुगृहे दलमर्द्ध
(२) स्याद्भवेत॥ एतस्य उक्तोस्यो गुणकाराः भवति यः खलु कश्चिद् दकः॥ सर्वेदा हृतस्थलुर्त्तकोत्तगुणोरा
शिगुणकारः॥ गणके ज्योतिर्विद्भिः प्रदिष्टः कथितः यदि वर्गोत्तमादि स्थितो ग्रहो भवति तदा रूपद्वयमे
व वर्तुत्तत्तं राशिः गुणः स्यात्॥ अन्यथाध्यर्द्धं रूपमधिमित्रगृहे इत्यादि विचारणीयं॥ होरादिवर्गगु
णकारस्तु तदर्द्धं भवेत् एते पिगुणा गदिता महद्भिरपेक्ष्या नंतरताडकानां॥ नगांशाकस्तुद्रमिताह्य
धीष्टराशौ सुहृद्गृहे समनिमूर्च्छानांशाः॥ नवांशविनारूपमुदास राशौ कुद्व्यंशका विश्वमिताद्विषड्गे॥
ऽयानगांशा स्वधिशत्रुराशादेतेत्तसंज्ञा निजराशिवर्ज्यां॥ एते पिइमे पिगुणपात्गुणनयोग्या गदिताः॥ क

धिता:॥मक्तद्भिरिद्वैरपेक्षयानांतरताडकानांकिनिकरवर्त्तमानानां॥नागांशका:सप्तमांशाल्कीःनुद्रमि
ताएकादशपरिमिता:॥११॥अधीश्वरराशौअधिमित्रराशौ॥सुहृद्वेशनिमित्रगृहेतमूर्द्धानांशाएकविंश
त्यांशा:नवरश्मिनएकोनत्रिंशात्संख्याका:॥२९॥नूपंनूपमवे:॥२१॥उदासराशौसमगृहे॥कुद्यांशत्यंशा:
विश्वमितास्त्रयोदशसंख्याका:॥१३॥द्विषद्वेशत्रुराशौत्वयोनगाशास्त्रयस्त्रयएवसप्तमांशा:॥३॥अ
धिशत्रुराशौ॥एतेत्तसंज्ञा:निजस्वकीयराशिवर्ग॥वर्गोत्तमात्मीयनवांशद्वक्रेस्थितेगृहेत्विद्वितयंगुणा:
स्यात्॥एतेरधीश्वादिरैर्निर्दिष्टन्यादृदीरितेराशिगणंततस्तं॥गृहादिकेवर्गगणेस्वकीयेद्विकोगुणस्त्रं
शविवर्जित:स:॥अधीश्वमेमित्रगृहेनवांशाविश्वघ्नपंचसमस्यमेदेनवांशका:पंचवाविरोधिरा
शौगुणं॥शक:स्यादधिवैरिणोजोपूर्वंत्तपूर्वागुणकायउत्तावर्गेषुसप्तास्विदंगुणपसंज्ञा:॥गुणपा
श्री
३०

गुणैः स्वैः स्वैर्धिकारलब्धैरुक्तैर्गुणैः स्यादयमिश्रितैः स्तैस्मृतैर्युधैराश्रयसंज्ञकोयमिति॥ वर्गोत्तमात्मी
यनवांशहृद्कासंस्थितैर्गमहेस्वेच्छित्तये गुणाकाः स्याद्गुणकारोत्तवेदः॥ तैर्देतैरघ्रांशादिगुणैरधिमित्रादि
गुणैर्निहन्यात्॥ उदीरितैः राशिगुणं॥ तैर्तैस्तदनंतरं तं पूर्वोक्तं पिदिवर्गोत्तमेत्तमेस्वनवांशेस्वद्रेष्का
णेग्रहस्वत्तवेत्॥ तदाधिमित्रादिस्थानं विचार्यानगांशाकातुद्रमिता॥ ह्यधीश्ररांशाविर्त्यादिस्तैर्गु
णराशिगुणानिहन्यद्गुणयेत्॥ होरादिषट्स्ववर्गेषु गृहादिकेवर्गगणेस्वकीयइत्यादिगुणकाः
वर्गोत्तमेस्वनवांशेस्वद्रेष्काणेचन्नस्तवांत॥ तदाराशिपादिसत्तसुवर्गेषु गृहादिकेवर्गगणेस्वकी
यइत्यादयएवगुणाकौभाति॥ गृहादिकेवर्गगणेस्वकीयेराश्यादिकेवर्गसमूहेस्वकीयेनिजेत्तयद्ध
येहे(६) गुणः। चांशाविवर्जितः सः(४) समगेहेसमद्रेत्त्रेः(४) निवांशकानमांशकाः पंचोपु(५) विरोधिरा

शशत्रुगृहोगुणांशाकस्तृतीयांशाकः॥१॥ अधिवैरिणोत्से अधिशत्रुस्थो॥पूर्वमिति॥॥॥पूर्वप्रपमं
त्वपूर्वाराश्याद्या गुणकागुणकारायेउक्ताः कथिताः वर्गेषु सप्तसु गुणसंज्ञाः गुणा इत्यर्थः॥ गु
श्री णागुणनीयाः। गुणैर्गुणकारैः स्वैः स्वकीयैः अधिकारलब्धैराधिकारप्राप्तैरुक्तैः कथितैर्गुणाः
स्यात्॥ गुणोत्तवेत्॥ अथानंतरं मिश्रीतैः संयुतैस्तैर्गुणगुणितै रित्यर्थः॥ ॥ स्मृतः कथिता बुधैः पं
डितैराश्रयसंज्ञः आश्रयाख्यः॥ अत्रोदाहरणार्थं प्रथमतः सूर्यस्याश्रयगुणकआनीयते॥ तद्य
थावर्गोत्तमइति॥॥ अत्र वर्गोत्तमस्वत्तवनस्यनवांशस्यत्र्यंशेषु मध्ये एकस्मिन्नपि स्थले नास्ति ४०
वर्त्ततेवसमगेहे॥ अतोराशिगुणकस्तुरूप॥१॥ विदोद्धृतंवतुर्त्तोजितं॥ तदर्द्धं षष्ठवर्गेषु॥ तद्यथा
प्रदर्श्यते॥ ॥एते गुणसंज्ञाग्रहादिगुणकाः एतेऽनंतरगुणके गुणाः अनंतरगुणकाग्रहादिके वर्गे

गणइत्यादिमाज्ञाताः॥ अत्रापिसमच्छेदनाद्रूपराशिगुणकः। एतेराश्यादिगुणकैरधिकारत्रोत्पत्ते

ग्र	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रिं
०१	०१	०२	०२	०१	०१	०१
०४	०८	०८	०८	०८	०८	०८
स	स्व	स	त्रिंश	स	स	स
गु	गु	गु	गु	गु	गु	गु
०१	०२	०१	०५	०१	०१	०१
०१	०१	०१	०३	०१	०१	०१

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रि
०१	०१	०१	०५	०१	०१	०१
०४	०४	०८	२४	०८	०८	०८

गुणिताजाताःएषामैक्यं
समच्छेदनांएवंजातास्व
शेषस्यास्यगुणकः २९/२४

अथवर्द्धस्य॥ अथवर्गोत्तमाद्यधिकारेवर्गोत्तमेवर्त्तते॥ अ
तःकारणात्राशिगुणकोद्वयंसवेदाद्धृतःसगुणोभवति॥
होरादिवर्गगुणकस्तदर्द्धं। एतेगुणपसंज्ञाः॥ अत्रराशिसंज्ञके

नानंतरगुणकेनराशिगुणनीयः॥ तद्यथा॥॥ राशिभित्रस्य॥ अतःकारणान्नवांशिवनएकोनविंश
त एकविंशत्यंशाः २९/२१ अनेन नष्टराशिगुणो गुणनीयः। होरादिगुणकस्तु यथाधिकारप्रेते गुणके
गुणनीयः॥ तद्यथा धिकारप्राप्ता लिखिता गुणकाः॥ एते गुणितजाताः

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रिं
२९	·१	·१	१२	१३	·१	·५
४२	·२	·४	३६	३९	·४	३६

श्री: एषांसमच्छेदानामेवंजातम्छेदस्या
श्रयगुणकः। एवंयथासंस्तवमानीयसर्वे
षांलिप्तमंशानीयाः॥ आश्रयगुणकाः
स्वादीनामाश्रयगुणकाः

ग	हो	द्रे	स	न	द्वा	त्रिं
०२	०१	०१	·१	४१	०२	०१
०२	·४	·४	·४	०५	·५	·५
भि	स्व	स	भि	भि	स	त्र
२९	·२	·१	२३	२३	·१	·५
२१	·१	·१	·९	·९	·१	·९

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	
०१	०२	०१	०१	००	०१	०१	
१२	३३	७	५०	५३	५५	००	
३०	०५	३०	००	२०	३०	००	

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	
२९	२६३	३१	३३	०४	५२	०१	
२४	२४२	२४	१९	०९	३७	०२	

आयुर्विधानाडोगपगुणकारानयनमाह ॥ अस्य स्फुटस्यापि तत्वेद्ध घातयः ॥ तद्वर्गमूलं खलु कर्म्मयोगप आ-
युर्विधानो गुणकार उक्तः ॥ अस्यान्त्रयगुणकस्य स्फुट गुणकस्य स्य हर गुणकस्य यो वधः परस्पर
गुणनं तद्वर्गमूलं ॥ ॥ तस्य वर्गमूलं मूलमेव ॥ स्वल्पं विति निश्चयेन कर्म्मयोगपकर्म्मं चितं आयुर्वि
धाने गुणकार गुणक उक्तः कल्पितः ॥ अत्रोदाहरणं ॥ ॥ तद्यथा सूर्यस्यान्त्रयगुणकः १।१२।२४

स्फुटगुणकस्य ०।४४।५८ अनयोर्घातः १०।५४।२० अस्य मूलं ॥ ०।५७।११ अयं कर्म्मयोग्यगुणकः ॥
एवं सर्वेषामानीय लिख्यते ॥ ॥ कर्म्मयोग्यगुणकाः ॥ ग्रहस्य लिप्ताः खखसिद्धैः २४०० भक्ताः
प्राप्ताः कलाः शेषमिहायुषोत्र ॥ ॥ ग्रहस्य लिप्ताः कलाः खखसिद्ध २४०० भक्ताः चतुर्विंशतिशतैस्तैः भक्ताः प्राप्ताः कलाः शेषं मवशिष्टं ॥ इदानीमस्मिन्नायुसाधने । आयुष आयुर्दायस्य ॥ ॥ ४२

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	०१	००	०१	००	०१	०१
५७	१३	५९	२६	५१	१९	२०
११	२५	१९	३१	४५	०८	३८

श्री

उदाहरणं ॥ तद्यथा ॥ ॥ सूर्यस्य कलाः ॥ १ ॥ २४।३० खखसिद्ध
भक्ते २४० शेषं ॥ आयुः कलाः १९६४।३० एवं सर्वेषामानीय लिख्यन्ते ॥ ॥ चंद्रस्य ।२१६८।२२
भौमस्य २०८६।५४ बुधस्य २०५६।१९ गुरोः ६४१० शुक्रस्य ७२५।४६ शनेः ॥ ६६१।४५ लग्नस्य ४४०।३० ॥

॥ अथ हरसंज्ञकमाह ॥ लग्नं ग्रहोनं यदि षड्गृहेभ्यो हीनं तदानीं हरसंज्ञकः स्यात् ॥ नैवाधिके तत्र खगोन

लिप्ती कृते राशिकलाप्ति ॥ १८०० ॥ राप्त आयुः कलानां स हरः स्फुटः स्यादुपाद्य दाल्यः स हरस्तदानीं ॥

रूपाद्विशुद्धो गुणकस्तु तासामेवं हि पपद्युचरो लग्ने ॥ भुक्तोनमेतुप्तनोद्धि निघ्न आयुः कलास्ते हर

रलब्धलिप्ताः ॥ विशोधनीयायदि रूपकोनो हरस्तदानीं गुणकेन गुणयाः ॥ लग्नतात्कालिके ल

ग्नेय हीनं स्पर्यादि स्पष्टग्रहहीनं यदि षड्गृहेभ्यः षड्राशिभ्यो हीनं न्यूनं तदानीं हरसंज्ञकः स्यात् ॥

अधिकाषड्राशिभ्योऽधिके नैव हरसंज्ञको न भवति ॥ सति हरसंज्ञके तदानयनमाह ॥ तत्र हरानय

ने खगोन लग्ने ग्रहहीन लग्ने लिप्तीकृते कलीकृते राशिकला १८०० विभक्ते ॥ आयुः कलानां

आयुर्दायलिप्तीतां स हरः स्फुटं स्पष्टः स्यात् ॥ सदैरो यदा रूपादल्पक न स्यदानी रूपद्विशुद्धः

श्री:

कार्यः॥ सतदातासामायुलिप्तानांगुणकोत्तवंति॥ अत्रोदाहरणं॥ तद्यथा॥ अथमेसूर्यस्यानीय
तो॥ स्पष्टःसूर्यः॥६।०।२०।३० लग्नं।०।०।२०।३० सूर्येणोनं ६।०।०।० अत्रषड्राशिसमत्वाद्धर
संज्ञवोस्ति॥ अंतरलिप्ताः १०८०० अष्टादशशतैर्भक्ताः १८०० लब्धोहरः।६।०।० अथचंद्रः॥१०।
१६।३८।२२ चंद्रोनंलग्नं १।२०।४२।०८ अत्रषड्राशितोन्यूनस्ततोहरसंज्ञवः॥ खगोनेलग्नलि
प्तीकृतं॥ ३०।४२।०८ अष्टादशशतैर्भक्तं।१।४१।२४ एवंसर्वेषामानीयलिख्यन्ते॥ छ॥ ॥छ॥ ४३

कृतानि

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०६	०१	००	०५	०५	०४	०५
००	५१	००	४८	३२	३७	१२
००	२४	००	०८	३३	०९	२१

एवंपापोनलग्नेहरःसाध्यः॥ भुक्तोनलग्ने
सगणितागतोहरोद्विगुणःकार्यः॥ तद्यथा
नीताःभुक्तग्रहाणांहराद्विगुणाजाताः।

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०६	०३	००	११	११	०९	०५
००	२२	००	१२	०५	२४	१२
००	४५	००	२८	०६	१८	२१

भुक्तस्यहरस्येदूपाद्दूनोत्तवतितदानामद्धीकृत्यनूयाद्विशोधयेत॥ आयुःकालास्यआयुर्लिप्ता
स्याःहहरलब्धा लिप्ताविशोधनीयायाद्दृष्टयकोहरस्तदैनींगुणाकोनगुणाया॥ तद्यथा॥ ॥ सू
र्यस्यपूर्वानीताःकलाः१६४०।३० हरेनौनेन ६।०।०। ततोलब्धालिप्ताः (२३ २५) एवंसर्वेषामानी
यलिख्यन्ते॥ ॥छ॥ चक्रार्द्धहीनोद्धृताघास्य घ्ना आयुःकलाःसूर्यादीनां लिख्यंते॥ ॥सूर्यस्य

स	च	म	भौ	बु	गु	श
२७३	६५०	००	२७८	०५	१८६	१२८
२५	२१	००	१३	४६	४२	३८

१३६३।०५ चंद्रस्य १५।४८।०१ भौमस्य २०८६।५४ बुधस्य १५।८
गुरोः ५८१४ शुक्रस्य १५३८।५८ शनेः ४४०।३० लग्नस्य ४४०।३०
चक्रपातार्द्धहीनिमुक्त्वोपसंहरति॥ एवमिति॥ एवमनेनात्र
कारेणकार्याकर्तव्याचक्रपातद्धहीनवर्तीप हानिः॥ आयुर्विषयंशजेष्वंशोद्भवेपिंडायुर्दीर्घे॥ मेस

गौरवोनिसर्गायुषिजीवशर्म्मादितेस्वरायुषिहारंकृत्वासंत्तवसति॥ एककोणेदारेगुणंकत्वा॥ यु

र्दायवर्षाद्यानयनं। आयुरिति॥ आयुर्लिप्ताः आयुषःस्पष्टकला। स्वगुणगुणिता। स्वस्वकर्म्म

योन्यनगुणेनगुणिताः॥ व्योमखखन्याखिवसन्ताः द्विशात्या २०० संत्ताःहिनिश्चयेन॥ क्रमेण आद्य

वर्षाणि॥ मासाःदिवसाःद्घटिकाःविनाड्यःपलानिस्फुरन्तिवेयुः॥ एवमिति॥ एवमनुनाप्रकारेण

श्री सर्वद्युचरजनितंसर्वग्रहजनितंआयुःआनीयलग्नादायुःसाध्यंकथितविधिनाउक्तप्रकारेण

॥किंतुलग्नेविशेषः॥ तंविशेषमेवाह॥ लग्नइति॥ ६॥ लग्नवीर्यास्यधिकेवलाधिकेसतितत्तुल्य

वर्षैयुतंतस्यलग्नस्यविधेयंकर्त्तव्यं॥ आयुरायुएव॥ लग्नादिकांद्धपिअंशादिकादपिअनुपातः ४५

लब्धवर्षादिनोत्रराशिकप्राप्तवर्षादिनोसंयुतेयुक्ते॥ अंशायुर्देयंकर्त्तव्यं॥ अत्रोदाहरणं॥ प्रथमंसूर्यस्यअंशायुर्दायवर्षाणि ४४

साध्यंते॥ सूर्यस्यांशायुर्लिप्ता॥ १३६७१०५

स्वकर्म्मयोग्यगुणेनानेन०५७।११गुणिताजाताः१३०२।५४।२२एताव्योमस्नून्याश्विभक्ताःलब्धंवर्षा
णि०६शेषं१०२।५४।२३द्वादशगुणंषष्ट्या६०ऽउपर्युपरिचटापितंजातं१२३४।५२।३६।पुनर्द्विशत्याभ
क्तंलब्धामासाः६शेषं३४।५२।३६त्रिंशद्गुणितं१०४६।१८।००द्विशत्याभक्तंलब्धादिवसः०५शेषं४६।१८।००
षष्ट्यागुणितं२७७८।०।०द्विशत्या२००लब्धाघटिकाः१३शेषं१७८।०।०पुनःषष्ट्यागुणितं१०६८०।०।०
पुनर्द्विशत्याभक्तंलब्धानिपलानि५३।६।६।५।१३।५३एवंसर्वेषामानीयलिख्यते।।अत्राशाखुदये

किंतुलग्नेविशेषइतिवाक्याल्लग्ना
रःक्रियतेलग्नेतुवीर्यत्त्याधिकइति
स्तितथापिउदाहरणार्थंलिख्यते।।

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	ल
०६	०९	१०	११	०४	१०	०३	०२
०६	०५	०४	०६	०३	०१	०२	०५
०५	१९	११	१४	००	२३	०६	११
१३	३०	२६	३६	२४	३०	२७	००
५३	२३	००	३०	२५	२३	२२	००

गुदयगतंविशेषःसंस्का
।।अथलग्नवीर्याधिकंना
स्पष्टंलग्नं०।१७।२०।३०।।

स्यहंलग्नै अत्रत्ता निसत्ति। नागौ दिकमिदं।७।२०।३० अस्मादनुपातलब्धं वर्षादि०।२।२२।६।० अनेन
सर्वमानीतमायुर्युतं जातं।।२।५।२।०।०० अथ पिंडायुर्दर्शयमाह।।नंदेद्रव एकोरगाविंशति संख्याकाः
१९ वाणायमाः पंचविंशति संख्याका २५ शारद्माः पंचदश संख्याकाः १५ दिवाकराद्वादश १२ पंच
व: पंचदश १५ कुपक्षा: एकविंशति संख्याकाः २१ नखाविंशति संख्याकाः २० भास्वत्सन्मुख
ग्रहाणां रविपूर्वकखेचराणां।। पिंडायुर्योद्धाः पिंडायुर्दा वर्षाणि निजतुंगगानां स्वयनभो
श्रीः खेशावर्त्तमानानां।।अस्यायुर्दायस्य स्पष्टानयनमाहनियोद्धभ्रुद्ध इति।।निजोच्चस्तुद्ध स्वकी ४५
यपरमोच्चशुद्धः वक्रोमहः विशोध्यस्त्वाज्यः समंडलाद्वादशाभाशितः षड्भवनोनकश्चेत्।।स
द्वाभ्रनक्षत्र।।यथास्थितोयथावस्थः षड्भवनाधिकः षड्भ्यितोधिकः।।लिप्तीकृतः का

लीकृतः संगुणितः निजाद्यैः स्वतुंगवर्षैः ॥ तत्रोपि ॥ तत्रापि अब्दु दाजे । खाभ्रनसवेंद्रलोचनैः अष्टशता

धिकरकविंशतिसहस्रैः २१६०० उद्धृतेसति तत्क्रेसति । यत्फलमाप्यते प्राप्यते वर्षमासदिननाडि

काद्यम्मदिकं ॥ तत्रपिंडत्वं माप्नुयिष्यतेकथ्यते ॥ अत्रोदाहरणं प्रथमं रवेः ॥ रविः । ६।७।२८।३०।

स्यपरमोच्चं ०।१९ अस्मोद्भुजो जनुः ६।१।३९।३० षड्भवनाधिकत्वाद्यथास्थितः ॥ कालीकृतः १०

१९९।३० अतः परं चक्रपाताद्धहानिसंस्कारो हरः स्वाशमिनः । ६ अनेन अशान्ब्राप्नुः कला

१०९९९।३० तत्कालब्धं कलादिफलं १८।१६।३५ अस्मिन्नाप्नुकलास्थः अथियेनं जाते ९८०२।१५

त्र्यंश कापहानेः संभवोनास्ति । अतः कारणात् ता एव स्पष्टाः कला ९८०२।१५ निजाद्यैः

गुणिताजाताः ॥ १८१६५२।३० खाभ्रनसवेंद्रलोचनैः २१६०० उद्धृताः लब्धं वर्षाणि ॥ ८ ८८५४ ८८५१२

स्वान्नसवेंद्रलोवैनः २१६०० द्वादशगुणांषष्ट्यापनिवर्तापितंजातं १०६३००१० हनत्तंकंलघ्वेमा
सः ४ शेषं १९९००१० त्रिंशद्गुणितेप८१०००१० हन्नत्तकंलघ्वादिवसाः २७ शेषं १३८०६... गु
णितं २२०००१० हनत्तकंलघ्वीघटिका २२ शेषं १२००४ षष्ट्यागुणितं ४३२००० हनत्तकंल
घ्वंपलानि २० वर्षादि २।४।२७।३८।२० एवं सर्वेषामानीयलिष्यते॥ ॥त्र्यंशाशापहानिमा

श्री हा। त्र्यंशाकमिति॥ग्रहः ४ त्र्यंशकेंत्रिनागेहन्तिशत्रुपेशत्रुक्षेत्रेस्याज्जुषः स्वर्षुदायात्॥

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०४						
०८						
२७						
२६						
२०						

वक्रेवानगोविपरीतगामीनहन्तीत्यर्थः॥ सूर्यलुप्तकिरणोऽस्तमि ४६
तः अर्द्धहारकोऽर्द्धनामकः प्रोह्यपत्यत्कान्तार्गबदिनेशानंदनोभृ
कुशानैश्चरौ॥वक्रार्द्धहानेर्विशेषविचारमाह॥वक्रार्द्धहानावि

ति॥ वक्रार्द्धहानौ वक्रापहनौ व कुषु महेषु एक एषु द्वयोर्वा महस्य ज्ञोः।सत्यापत्तियानस्य
सत्यावार्यस्यतेन वलोत्करायःसएव स्वांसंहरतीति॥ ॥पुनरन्येषां मते वक्रार्द्धहानेर्विशे
षमाह॥ ॥प्राग्वत्फलानीति॥प्राग्वदर्पूर्ववत्फलानिस्वहवैर्विधायकत्वात्मतदैक्य
तस्तेषां फलानामैकैत्र॥ ग्रहसंख्यया नक्षैयदात्तीयत्वात्तं।तत्रन्यमते वालिनो ग्रह
स्यावुद्दीक्षासो नवति।इत्यंइदंहनिमरात्यक्षोर्मतं॥

पुनर्मतांतरमाह॥

हरयुतिरिति।
हरयुतिहरैक्यं विकृतानक्षा ग्रहसंख्याया यावतां ग्रहाणांहानवन्ति तत्संख्यया॥ स्था
नेयत्रहितिश्चयेन सहयोनवर्ता।ततो हराद्यत्फलं तत्र त्रैविक वीर्यवतीवरः मारि
[घि]

गबलिनोमहस्यायुर्वायहानिःइहर्मास्मिन्मते॥देवलोमुनिःनिगइतिकथयति॥क्रूनाय
निमाहलिप्तांप्रनैतेनिति॥लिप्तान्तेःकलास्वनूपैर्लग्नांशैः॥नाभ्रिोविहायेतिशेषानि
ङुणायेत्भ्राव्युर्दायंरवेचनाणांमहाणांपृथक्स्थंप्रवर्त्तमानं॥व्योमाकाशखिंदुपदैः
षट्शताधिकएकाविंशतिसहस्रैः २१६०० नडोनहरेत्॥प्राप्तंयदब्दादिस्वस्वायुर्दायाब्द्यं
एतत्क्रूरइति॥एतत्कर्म्मक्रूरेक्रूरग्रहेलग्नेवर्त्तमानेविधेयांसौम्यदृष्टेग्रहेतास्मिन्नायु
श्री: दायेतत्फलंत्यागकृतेसतियत्फलंतस्यार्द्धविशोध्यं॥एतत्कर्म्मश्रीशायुर्दायेनविधेयं ४७
पिनैसर्गिकैपिंडायुर्दायपिंडादायुर्वेत्कर्म्मकार्यानिसर्गाद्युर्बधापोहा॥नखाइति।
नखाविंशतिमिताः२०शाश्रो०१एकःद्वौ२द्वावेवीनवकं९नवैववृत्तिः१९अष्टादश

परिमिताः कृतिः २० विंशतिमिताः खबाणाः ५० पंचाशन्मिताः रविपूर्वकारणं रव्यादीनां पर
मोच्चांशस्यानां निरुक्ता कथिता नैसर्गिके नैसर्गिकाध्युदीये न बर्षसंख्या वर्षमानं ॥ निजोच्चयुद्धः खचरो
विशोध्य इति प्रकारेण ॥ अत्रोदाहरणं ॥ प्रथमं रवेः ॥ स्पष्टः सूर्यः ६।७।२०।३० रूपरमोच्चेनानेन ०।१०।०
०हीने जातेः ६।२।२९।३० षड्भवनाधिकत्वाद्यथास्थितः ६।२।३९।३० लिप्तीकृतः १०५९।३० त्र्यंशकेन
रतिराश्नुतेग्रहइत्यादिसंखेवास्ति । अत्र वक्रार्द्धहीनो सूर्यगुरुबुधानां मध्ये वली हीन बुधो तः कारणाद्धुष्ट
एवं स्वांशं हरति ॥ स्वांशं हरत्यास्त्रव लोके टायइत्युक्तत्वात ॥ इत्यादिकेन सूर्यस्य स्वस्य हृष्ट बुधोत्लिप्ताः ९०।२९।
१६ निजाब्दैः २० संगुणिताः १८१।१८५।२० स्वान्तरसबंइलोवनेनुद्धते २।१६०० लब्धवर्षाणि ॥ ६। शेषं
२५।२० द्वादशगुणं १००६२४।० हरहृते लब्धमासाः ४ शेषं १४२२४।०० त्रिंशद्गुणं ४२६७२०।२०।२०

हरहृतेलब्धं दिवस १९ शेषं १६३२०।० षष्टिगुणं ९७९२०।०।० हरहृते लब्धं घटिकाः ४५ शेषं २००।०ष
ष्टिगुणं ४३२००।०।० हरहृते लब्धं पलानि २० ॥ ॥ एवं यथासंख्यं सर्वेषामानीय लिख्यते ॥ ॥ चतुर्वि
धानाम्मायुर्दायानां मध्ये विशेषसाधनेन नियममाह ॥ अंशोल ।०।२।२।१२।५४।० ऐक्यं ॥ २।१०।२।५३।१० द्भव
मिति ॥ अंशोद्भवं अंशायुः प्रसाध्यं साधनीयं लग्नवीर्यात ॥ पिंडोद्भवं पिंडायुः अर्कवीर्यात रविबलाधिक्यात ॥

श्री: | सू | चं | मं | बु | बृ | शु | श |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ०८ | ०० | ०१ | १६ | १० | ०१ | ३३ |
| ०४ | ०३ | ०२ | १० | १० | ०१ | ११ |
| १९ | २५ | २३ | ०० | २२ | ०१ | १५ |
| ४५ | ४८ | ५३ | ३५ | २६ | ४६ | ५३ |
| २० | २८ | ४८ | ०६ | ४८ | २० | २० |

नैसर्गिकं निसर्गायुः चंद्रबलात ॥ अथाणां लग्नार्कचंद्राणां वीर्यसाम्ये
बलसाम्ये ॥ अंशोद्भवमिति ॥ अंशोद्भवं अंशायुर्लग्नबलेन हन्यात लगु ४८
णयेत पिंडाख्यं पैंडं तानोर्बलेन गुणयेत ॥ नैसर्गिकं निसर्गायुः चंद्र
स्य बलेनां सर्वाणि एकीकृत्य लग्नार्कचंद्राणां बलैक्येन विभजेत ॥

तन्वेॊसतियदाप्तं वर्षाद्यंततइष्टस्फुटंस्यछ्चंबायुर्भवः॥ तीतिनीसकंठादयोवदंतितस्य॥ ॥ अथायोगोबल
शून्येत्वेय कर्त्तव्यंतदाह लग्नेनेति॥ यदा लग्नार्कराशिनोवलहीनाःतदा अत्र परमायुरंशपरमायु
र्दीर्घस्यसप्तांशो॥ सर्वएवखपराग्रहाद्ददतीत्यच्छन्निइतिजीवशर्म्मागदि आयुः॥ तदानयनमाह
॥ग्रहइति॥ ग्रहःस्वोच्चहीनःस्वपरमोच्चेनहीनःस्वेत्वच्चहीनःषड्राशितोन्यूनःसचक्राद्विस्तुद्धः हा
दशाघ्नितस्तुद्धः॥ तागोकृतः अंशेकृतःकुवदन्तुनागोद्धृतोगुणितःवेदरवाद्वैविततःक्तः एवंदिनाद्यमायु
र्भवति॥ खहोत्यइति॥ अहोत्यदिनेत्यःरमरामोद्धृतेत्यस्त्रिंश३० द्धृतोत्यःमासाःभवन्ति।पतंगैर्हृदसप्ति
१२०० तेत्योमासेत्यःतदह्याः तस्यायुषोद्दावर्षाणिभवन्ति॥ एवं अन्यःचक्राद्विहीनान्यादिकःविधिःपिंड
युचकार्याः॥ अत्रोदाहरणं॥ प्रथमंसूर्यस्यसस्याग्रहः ५।६।२०।३० ~~तिनिः५।६।२०।१३~~ षड्राश्युनत्वी

स्वपरमोछ्वेनानेन ०।१०।७।७ हीनः ५।३।२०।३० षड्राश्यूनत्वात् द्वादशशितशुद्ध ६।२।२।३।३१ अंशी
हृतः १८।२।३९।३० अंशकं हरतिशात्रुत्त ग्रहः इत्यादि संत्तेवानास्ति ॥ अत्रैव केंद्रदत्तौ सूर्यगुरुवुधानां मध्ये
लिष्ठो वुधः ततः कारणाद्बुध एव स्वांशं हरति ॥ स्वांश शब्द रत्याः त्र्यवलोक्य ट इति न्यायात् ॥ इत्यादि कृते स्वस्य
स्य स्य पष्ठायुर्वेषा ॥ १५०।५९।१६ कुवेदतुनागैर्हृत ८६४१ हतः १३०४६८५।२३।१६ वेदषाङ्गै ५०४ वित्तको
लब्ध दिनाद्यमायुः २५८८।३९।४१ अहोस्यः खरामै ३० हृते त्यः लब्धं मासाः ८६।१८।३९।४१ ऐस्य मासेत्यः
श्री द्वादश हृते लब्धं वर्षाणि ७।२।८।३९।४१ एवं सर्वेषामानीयते लग्नेते ॥ अंशायुर्दां विना अपरेषु सर्वे ४८
षु आयुर्दायेषु ॥ लग्नायुर्दायसाधनमाह ॥ आयुर्स्थिति ॥ आयुषु आयुर्दायेषु एतेषु पिंडायुर्दायादिषु
अवलोक्य लग्नालभ्य अवलोराशात् विदयत्य त्वा कृत लिप्तिकृत कलोद्विशत्यात् त्तोयत अंदपूर्वकं

फलंतद्विलग्नायुषोत्तोऽयम॥ विलग्नायुर्निमित्तं॥ उदाहरणं॥

लग्नं०।१।२०।३०राशयोनस त्रिंशांशादिकं कृतं लिखितं कं ज्ञाते

४४।३०द्विशत्याप्तं लब्धं व षाणि॥२। शेषं ४०।३० द्वादशगुणे

४८६।० हरहृते लब्धं मासाः२ शेषं ९६।० त्रिंशद्गुणिते २५८०।०

सू	चं	मं	बु	र	गु	श
७						
०२						
०९						
३९						
४१						

हरहृते लब्धं दिवसाः१२ शेषं १८०।० षष्ठिगुणं १०८००।० हरहृते लब्धं घटिकाः ५४ शेषं ० ष ष्टिगुणं ० हरहृते लब्धं पलानि१० वर्षादि २।२।१२।५४।०॥ आयुर्दायपुनर्विशेषमाह॥ लग्ना र्कयोरिति। लग्नार्कयोः लग्नसूर्ययोः। अर्कशशिनोः। लग्नचंद्रयोर्वा वीर्यसाम्ये। यदि बलसमत्वं। तयोः आयुर्षात्तदायुषोस्तयोः तयोः तदायुषो अंशपिंडायुषयोः पिंडनैसर्गिकयोः अंशनैसर्गिकयोः॥

एकयदलं एकयाद्दकीयराधेःस्फुटंआयुरुक्तं ॥ अत्रसंसवोनास्ति तथापिंडदाद्दराणार्थलिष्यते
तद्यथासूर्यस्य ॥ अर्कस्यलग्नस्यार्बलसाम्येइदमायुः ॥ आयुर्दाययाघाघमुपसंहरति ॥ ययम्मिकर्म
निरतो ॥ सुगमं ॥ ॥ ययापइतिइदमपिसुगमं ॥ ॥ इतिकल्पानक्रितकल्यानकारीनामइयाय
दायाध्यायः ॥ ॥ छ ॥ ॥ अथरिष्टाध्यायोव्यारख्यायते ॥ ॥ तवर्न्निति ॥ जन्मनितन्मसमये
रिष्टयोगारिष्टकर्त्तारायोगाःगणितागतंगतिातत्रोक्तं आयुर्नस्यात् ॥ रिष्टत्तंगादायुःस्यात् ॥ अ
थरिष्टत्तंगेसतिअयंनिर्णयोविधायते ॥ यादिति ॥ यत्रसुत्ताप्सुत्तफलंनराद्दलंइष्टगुणितषड्डुल ५०
क्यातरं ॥ रिष्टत्तंगकरखेटयोःरिष्टत्तंगोत्पाद्दकग्रद्दयोःसैकवर्गदलद्दलचतुर्त्तकं ॥ तसज्ञक
राशिसज्ञकांततद्दलंतरद्दशेषवर्गजंसवति ॥ त्रादिवर्गपतिवीर्यसंगुणंराश्यादिवर्गस्वामिवल

गुणं॥ अरिष्टकारिणोऽनिष्टकर्तुर्वलं भवति॥ रिष्टकर्तुरपि अनिष्टभंगकर्तुरपि एवं भवति॥ ॥
सप्तवर्गजं॥ सप्तवर्गोद्भवं इति। तत्र केंद्रेति निश्चयेन ग्रहयोः सर्ववलसंज्ञितं भवति॥ श्रुत्तामुत्तत्वं वे
ति॥ श्रुत्तामुत्तत्वं स्वोत्तत्वं मस्वोत्तत्वं व इति तत्रापि मित्रशत्रुत्वं गादिनीचांत साकचयत्वं। उच्चादिनीचपं
र्यंतमाश्रयत्वं रिष्टभंगेश्वरयोः रिष्टभंगकर्त्रोः विविधं विचारनीयम्॥ समानवर्गे रारपादि
वर्गाद्विश्लेषयेत् अत्र एवं क्रियमाणे वद्विकर्तुर्वलोत्कटत्वं तदा रिष्टमनिष्टमेव॥ भंगकर्त्तो
भंगकर्तुश्चेद्वलोत्कटत्वं तदा रिष्टभंग एव॥ साम्ये तयोर्बालसाम्ये रिष्टमनिष्ट
मेव॥॥ अस्योदाहरणं॥ ॥ अत्रारिष्टकर्त्ता भौमः॥ भंगकर्त्ता गुरुः॥ भौमस्यैष्टकष्टगुणितषड्वले
क्यांतरं॥ ३।१०।३३। अमुतावशिष्टं॥ गुरोरिष्टकष्टगुणितषड्वलैक्यांतरं॥ ३।५६।४८ अमुतावे

रिष्टं॥सैकवर्ग४ हृत ह्नसंज्ञं स्त्रवति॥तादिवर्गपतिवीर्यैःगुणितेरिष्टकर्तृत्तादिघ्रातेगुणितेरिष्टहर्तुःतुर्व
लं॥ ॥ रिष्टकर्तृः॥ रिष्टहर्तुः॥ ॥

रिष्टकर्तृः

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रिं
००	००	००	००	००	००	००
४७	२३	२३	२३	२३	२३	२३
३८	४९	४९	४९	४९	४९	४९

रिष्टहर्तुः

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रिं
००	००	००	००	००	००	०१
५९	२९	२९	२९	२९	२९	२९
१२	३६	३६	३६	३६	३६	३६

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रिं
०४	०२	१२	०२	०२	०२	०२
०७	३१	२८	४८	२८	४८	२८
२१	०४	०२	०४	०२	०४	०२

रिष्टक॥ ॥

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रिं
०६	०४	०३	०२	०२	०३	०३
४७	०४	२८	३९	३३	२८	२८
२८	४२	२३	२९	२९	२३	२३

रिष्टहर्तु॥ ॥

श्री॥

५१ अतःपरंसमानवर्गंतसमानवर्गाद्विश्लिष्यते॥विश्लेषितेजाते ५१
रिष्टहर्तुर्वलाधिकयातरिष्टसंगः॥॥ इतिकल्याणात्रितक

ग्र	हो	द्रे	सा	ना	द्वा	त्रिं
००	००	००	००	००	००	००
००	००	०९	००	००	००	००
००	००	३५	००	००	००	००

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रिं
०२	०१	००	०१	०१	००	०१
४०	३३	००	००	००	४०	००
२३	३८	००	००	२१	१९	२१

त्यमकारीनामरिष्टाध्यायः ॥ ॥ अथदशापाकाध्यायोव्याख्यायते ॥ ॥ तत्प्रयोजनमाह ॥ ॥ अंतर्दशात्र
रतितेदवतीष्विति ॥ सुगमं ॥ ॥ प्राकेंद्वादशाघेत्पारस्त्यलग्नदित्योडुपानामेतावत्पर्यंतंसुगमं ॥ ॥ पू
र्वमिति ॥ पूर्वप्रथ मविलग्नस्यलग्नस्यदशात्रदास्यात्तत्तावदेवक्यरतोविशोध्यः यस्मिन्नत्ता
वेग्रदत्तवतितभि त्पर्यः ॥ शेषंत्र्यवशिष्टंत्तावातरत्ताग्रखंडात्रयथास्तंत्तवत्तावांतरा द्वीतवि
शोध्यः वीर्येणनि हन्यादुणयेत ॥ पश्चाद्दावातरांशोर्द्धविसाडितंत्ततंतल्हहशाक्रमेवीर्यमुदाहरंति
॥ तावाद्विमुद्रेयिद्विरवेयरेन्द्रेप्राग्वलंपाकविधेयोदशाविधौप्रसाध्यांकर्त्तव्यं ॥ केंद्रादिगानांग्रहाणांबल
नितद्वलपूर्ववत्प्रसाध्यानि ॥ हि निश्चयेनयस्यअधिकंस्वचारिणस्तस्यदशा व्यग्रतः प्रथमतः स्यात् ।
अंतर्दशावाविदशाद्ध्रुयाव ॥ ॥ अत्र अंशायुर्दायउदाहरणं ॥ प्रथमसूर्यस्य ॥ पूर्वविलग्न... साद्दशासमा ।

पुवन्ये
० ० ८
३ ५

यदास्याद्भवं तदा खेचरतो विशोद्ध्य इत्युक्तत्वात् सप्तमस्तावोसियत: सूर्येऽ तःकारणात्सप्त । ता सूर्यात्तद्यु
द्धःजात:।१०।८।०।१० अयं शोध्य:तावोतरैत्तागखंडादस्मात् ०।१३।४८।२२ संयोद्धासंशोधिते जातं॥ ८।४८।२२
वीर्येनानेन ६।२०।३६ गुणयेत् ८।१३।४८।३६ तावांतराशाद्धं १।३।४८।२२ विज्ञाजिते प्राप्तमिदं ६।२०।३६ दशाव
र्कभवीयमुदाहृतं त्याचार्याः॥ एवं सर्वेषां ज्ञातव्यं आद्यादशेति॥ आद्यादशावेद्यादि सवितु:सूर्यस्य विघोष्वं

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श
०६ २० ३६						

इस्यवीतर्द्दैवलंसंस्कृतमेव इष्टकष्ट गुणितषड्डूलैक्यं॥ तरमेववेदोद्ध
तंचतुर्सुक्तंराशिवलं खतिा तदर्द्धं अन्येषु वर्षेर्ग्येषु होरादिकेषुनि
येपंस्थाप्यं॥ स्ववर्गपानांस्ववर्गस्वामिनांवलैयथाक्रमंर्गुणयेत्॥ तत
वर्गवलमाहुर्ववदन्ति॥ प्राक्पाकनाथो दशानाथः प्रदिष्टोऽतर्द्दशानाथः तयोरवतो ग्रहाणां साम्यं इष्टवलसा

श्री

५२

यनेतस्य परस्परं वर्गावली विशोद्ध्यो ॥ अवशिष्टं दशा क्रमे भाग्यैः वलं कुर्मस्तु ॥

॥ यस्य अधिकं वीर्यं इद्धि शिष्टं तस्य अंतरजादशा वाच्य ॥ अत्रोदाहरणं ॥

प्रथमं सूर्यद्रेष्काणगुणितषड्बलैक्यांतरे ४।४२।४३। चतुर्स्तं ११।०।२६

रषि। वलंस्तवति। तदर्द्धं ॥ ३५।१३ वर्गषष्ठुस्ववर्गपानां गुणयेद्बलैस्तो गुणिते जातं सूर्यस्य वलं ॥ ५

ग्र	हो	द्रे	स	ना	द्वा	त्रिं
०१	००	०५	००	००	००	००
२०	३५	३५	३५	३५	३५	३५
२६	१३	१३	१३	१३	१३	१३

॥ रवेः ॥

स ग्र	स्व हो	स द्रे	अमि सा	स ना	म द्वा	स त्रिं
०८	०३	०४	०३	०३	०३	०३
०४	४३	०२	०२	३५	३५	०६
४८	२३	२४	४४	५६	५६	११

मि ग्र	स्व हो	स द्रे	मि सा	मि ना	स द्वा	म त्रिं
०३	०४	०३	०२	०२	०३	०३
०८	४२	१०	०५	३८	५८	५४
१८	३०	४४	०३	०७	५६	५८

॥ भौमस्य ॥

स ग्र	स हो	स्व द्रे	स्व स	मि ना	मि द्वा	मि त्रिं
०५	०३	०२	०२	०२	०२	०२
५७	३१	५८	१२	१५	५६	५६
०७	३८	२५	१६	२०	१२	१२

अमि	स	मि	मि	मि	मि	मि
स ग्र	स्व हो	स द्रे	अमि स	स ना	म द्वा	स त्रि
०३	०१	०१	०१	०१	०१	०१
४५	४३	२६	२६	२६	२६	२६
११	४६	३१	३१	३१	३१	३१

श	स	अस	मि	अमि	अस	अस
मि ग्र	स्व हो	स द्रे	मि सा	मि ना	स द्रे	[illegible] त्रि
०२	०४	०३	०२	०२	०३	०३
६७	०४	२६	३८	३३	२६	२६
१८	४२	२४	२८	३१	१४	२४

मि	स	अमि	अमि	स	अमि	अमि
स ग्र	स हो	स्व द्रे	स्वि स	मि ना	मि द्वा	मि त्रि
३	०४	०२	०२	०२	२	०२
०७	३१	२६	४६	२८	४८	२६
९०	०५	०२	०४	०४	०४	०२

स ग्र	स हो	स द्रे	स स	स ना	स द्रे	सा त्रि
००	००	००	००	००	००	००
३८	३१	१९	२६	३१	१८	२६
५७	५०	५८	२०	५०	५८	२०

त्रो:

प्राक्पाकनायग्रहयोर्ग्रहाणांयावतायावत्संख्याकानांमित्राधिमित्रादिनावर्गसाम्यंतेत्यः परस्परंव
त्वैविशेषाख्यलिष्यते॥ ॥सूर्यप्रतिचंद्रादीनांपरस्परैवर्गाविशेषाघनं॥ ॥ऐतर्दशादिविभागमाह॥ ५३
अर्द्धमेकग्रहगइति॥ अर्द्धदलंएकग्रहगःएकत्ताव्रस्यः अर्द्धमेकग्रहगइत्यत्रएकवचनसामर्थ्या

द्दृगुषु पंहरेषु एकत्वावस्थेषु एक एव बली अंतर्दशादिप्रदो भवति ॥ तद्यथा ॥ त्रिकोणगः नवपंच
मस्थः त्र्यंशेन तीर्यांशो अस्तंगत्ह गः सप्तमत्वावस्थः स्वरांशो सप्तमो शांयाद्दं चतुर्थांशं अत्रांद्दृशादिवि
लागाचतुरस्त्रसंस्थः चतुर्थाष्टमस्थः ॥ पात्रयतिनिडैः स्वकीयैः
फलग्रैहैः ॥ अस्यप्रबंक रमाह ॥ सत्येति ॥ सत्याशेशकानां उक्तोश
कानामर्द्धी छिद्रानां सम त्वैत्वं मानत्वं तथा विनाशं नाशो छिद्रे कथित
ता अंशानामैक्येन नक्षत्राः पृथक् अंकाः स्युः स्वस्व वर्षादि गुणितः ॥ अत्रोदाहरणं ग्रंथोपात्तमेवा
लिख्यते ॥ ॥

चं	मं	बु	बृ	शु	श
००	१३	१३	२६	१६	००
०६	५२	०९	३३	४२	५८
२५	१३	२५	५९	५९	१०

अ	ए	ल	ल	अ	व	व
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०१	०२	०३	०३	०७	०४	०४

छिद्रांसमत्वेकृतेजातं॥ ॥

८४	४२	२८	२८	१२	२१	२१
८४	८४	८४	८४	८४	८४	८४

छिद्रांविनाशेकृतेजातंतेषामैक्यं

८४	४२	२८	२८	१२	२१	२१

२३६ ऐतेचतुरंशांतिप्रस्तयोः

श्रीः॥ शाः स्वस्वसमाविनिघ्नाः स्तस्वर्षादिगुणिताः निष्टैक्यनानेन २३६ त्तताः अंतर्दशास्तवंति॥ अंत

र्दशापादेन अंतर्दशाद्या॥ ॥ छ॥ यथात्रजातकेरवेमुख्यदशायामंतर्दशारवित्ताराः॥ अंतर्दशाविताराग ५४

मुक्ता अन्यासां व्यवस्थामाह॥ अंतर्दशा इति॥ अंतर्दशास्य एवं विदाशाभवन्ति॥ तास्यस्तोपेवउपदशास्तव

नि॥ अत्र पद्धमो सोति सुगमं॥ ॥ अथ दशादि प्रवेशमाह॥ ॥ जन्मकालेति॥ जन्मकालकालिजातवत्स
रोन्यन्तमध्यमरवोसमंडलो जन्मकालसमय वालिसंवत्सरं साधितमध्यार्कोर्के समंडले सवक्रे
इक्षोस्मिन रवौ निक्षिपेत् ज्ञोयये त॥ दशात्यन्नवर्षादि नियोजयेत॥ ताद्दृशेति॥ तादृशोत्तवति तास्करे
यदा समोनोयदा रविर्भवति मध्यमः तदा परद्दशा अपरदशा तदा तवेत॥ इतः परं दिनगणो ऽहर्गणो नुप
ततस्त्रैराशिकात् खेचराः ग्रहाः सविकलात् सपुछकाल् अहर्गणात् साध्या॥ ॥ अनुपातप्रकारमाह॥ ॥ यु
गार्कचक्रैरिति॥ युगार्कचक्रैर्युगरवि भगणैः युगसूर्यसावनैः यदि द्युपिंडः समवाप्यते तदा दशाप्रवे
शोद्भवसूर्यमंडलैः दशाप्रवेशसमयोत्पन्नसूर्यैक्रैः सत्तांशलिप्तात्तिः सपुछैः अत्र कः आप्यते॥ ॥ सविकला

देति॥ इति अनेन प्रकारेण सर्वेसां कलात्स पुंछात सिद्धदिनं अंडात रसिद्धाक्त गणात॥ कीथितं तत्र
विधेः उक्तं तत्र प्रकारात॥ खेचरात ग्रहात नस्फुट तैतरान्स्य स्पष्टतरान्स्य स्पष्टान उदयं चकुरु सनिदैः
निजदेशी यत्लग्नमानेः॥ ततः तस्मात्लग्नात अत्र दशाप्रवेशाविधिं तयत विवरयत॥ दशापति
रि॥ स्वकीयदशापतिः दशादिपतिल्लग्नगतः मूर्त्तिस्थः त्रिषड्दैशेकादशगः उपचयस्थः लग्नात॥ त
त्सप्तवर्गः श्यादिवर्गस्थितः तत्सुहृत्वन्मित्रं लग्नेन यदा भवति तदा शुभदा दशा स्यात॥ अथवा शुभैः
र्ग्रहैः युक्ते लग्ने॥ यावन्तीति वर्षाणि यावत्यशिमितवर्षादिनि सा दशा तिष्ठति तावत्कमात अत्र
दशांपतिःसः॥ यत्र यस्मिन्स्थाने तद्भवनात तत्स्थानात विघ्नाश्चैंद्रा शस्थितेः सकाशात शुभाशुभफ ५५

वक्रप्राकारमिति। वक्रप्रकारं अनेकप्रकारवक्रगा अनेकधा॥ अत्र संसौरेयतः प्राणिनां मनुष्याणां प्रतिज्ञुद्यते॥ प्रकीर्णरूपस्य वक्ररूपस्य फलस्य निर्णये निश्चयः तवस्तस्मात् अत्रैसामग्या अ

॥ अष्टवर्गजफलमिति॥ ॥ अष्टवर्गजफलं ग्रहस्य खलु इत्यादिस्य समाप्तिं पर्यंतं॥ सुगमं॥ आल

द्वीपीसुरप्रशस्तःसान्वाद्धिकोलाडुमानामधेयः॥ नृपालमालमुकुटरमरश्मिनीराजितांघ्रीरवि

न्दः॥१॥ त्रिस्कंधपाथोनिधिमारुतोयायज्ञेयतः सर्वपथीनबुद्धिः॥ गोविंदनामा॥ मलकीर्तिधामा

रोद्धरणप्रगल्भः॥२॥ तदात्मजःसञ्चरितातिरामःश्रीशार्ङ्गिःपद्माप्यितक्षितवृत्तिः॥ ...

प्रवर्यसत्केवर्तिश्रीपतिपद्धतेस्तु॥३॥ इतिश्रीमद्‌कल्याणशर्म्मविरचि... कल्याणश्री

...कैः समाप्ता॥ ॥ संवत् १८८८ समयेनामचैत्रसुदि सप्तमीशनिवासरे

श्री: